

Sribi Nitre Jesu Kukwei

Ngwianka Köböire

Hechos

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämāne Teófilo ye ara krāke. Tärä tikani kāne krāke abko Kukwe Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tā gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani kāne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nikaninta kā käinbti, yebti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai köböire kā nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tā mike gare tärä nebtä. Kukwe ne tā tikani krörö Hechos 1.8 yebtä: “Mun rabadi dite, kā näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kā Judeate amne kā Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kā jökräbti temen” abko tā tikani. Bāri kāne Ngöbökwē sribibare ño ño Pedro köböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tā niere. Yebti Pablo abko kākwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare kā jökräbti temen abko Lucas kākwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesukristo abko ni Diantarikā ni jökrā krāke abko Lucas tā mike gare.

Lucas abko ni krākā bianka. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbökwē sribibare ño ño Pablo köböire abko Lucakwe tuani ja okwā jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

**KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE
JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ
(1.1-26)**

Jesu nikaninta kā käinbti

1 1-2 Ti mrākā Teófilo, tikwe tärä tikani kāne mae, yebtä tikwe tikaba krörö: Ngöbö ngāmi niken Jesu ngwenante kā käinbti kānenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwe tikani kāne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko

kākwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme köböire abko tikwe tikani kāne täräbtä makrä. **3** Jesu krütani, yebti nükaninta nire. Ne abko niara nükaninta nire bkänä raba-dre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre köbögre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre. **4** Angwane bati Jesu nämāne bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün kākwe ja Ūai Deme köböi mikani munye, btā tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalēnte. Munkwe űan kā mikaka jire Jerusalēnte abko tita niere munye, 5 űobtä űan angwane Juankwe ni ngökani űo aibe te ni mikakāre jenena Ngöbökrā, akwa Ngöbökwe ja Ūai Deme juandi nūnakāre munbtā, aisete munkwe ngibia Jerusalēn yete. Abko kore se, niebare Jesu-kwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kā käinbti

6 Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe niebare mda Jesuye:

Dānkien, űjrei nāmane kira nun ngātāite nete, ye kwrere ma bike gobrane nun israelita ngātāite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

7 Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane űongwane amne köbö mdente, ye abko ti Rün kāta űkete au tikrā amne, ye űan rabadre gare munye. 8 Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Ūai Deme rükadi nūne munbtā, kākwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kā nāin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalēnte amne kā Judeate amne kā Samariate. Erere arato, mun nāin kukwe kuin ye niere kā jökrābti temen, ye abko rabadre gare kāne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

9 Jesukwe blitabare űnān kore bentre angwane, niaratre okwā

nāmane Jesubtä. Ye btārābe Ngöbökwe Jesu kaninkā käin, nikani ngwena mütate ta käin amne nianinkābe niaratre okwāte, nin jatabareta mda ietre.

10 Jesu namani niken kā käinbti, ye abko nikani nenkā űo niaratre okwābti abko jiebtī okwā nāmane kwekbe. Ye btārābe ni btā dān ngwen būrere namanina nūnaninkā nibu niaratre ken,

11 kākwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwābti Ngöbö niki Jesu ngwenante kā käinbti abko jiebtī mun okwāta. űSe űobtä mun okwāta jiebtī? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kā käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkā sribikāre Jesu kukwei ngwianka

12 Kā ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nāmane Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalēn. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalēn ye abko bāsi kilometro krati, kānti nikaninta. 13 Nikani nementa jutate angwane, ju käin ninkri, kānti nāmanentre nūne, ye kānti nikani nebete. Ye kānti Pedro, Juan, Santiago btā Andrés; Felipe btā Tomás; Bartolomé btā Mateo; Alfeo ngobo Santiago btā Simón (ne arabe kā Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nāmane arato.

14 Ye kānti, meri ruāre, ben nāmane ja űkekrö kāre blitakāre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nāmane blite Ngöböbe arato.

15 Kā ye ngwane abko bati-ra jire ni tōdekaka Jesubti nāmane ja ūkaninkrō bāsi gre keta ti jire, ye ngātāite Pedro namani nūnaninkā, kākwe niebare:

16 Ja mrākā, Judas nikani Jesu rūie jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngöbö Ūai Deme köböire nāmane tikani kira Ngöbö Kukweibtä jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare. **17** Judas abko nāmane nibe ketetibe amne nāmane sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

18 (Akwa Judas ye mden abko kākwe kukwe nuenbare kāme Jesu rūiere, ye abko ūtiā biani ie. Mdenbti kā kōkani kwe jakrā. Abti kā ye kānti, niara nikani ngitiekā dokwäre temen amne būle ngetrani angwane, ngānkrā nakwani jōkrā künken. **19** Ye abko, nitre nūnanka Jerusalén kākwe gani angwane, kā ye kādiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kā Dārīre” nieta niaratre kukwe arameore.)

20 Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekā kore, ye mden abko nāmane tikani krörō Davikwe tārā Salmobtä:

Ju niarakwe, kānti kā raba kaibe ngwarbe jōkrā amne, ni mda ñan raba nūne jire niara tāte.

Salmos 69.25

Erere arato, kukwe nebtā Davikwe kukwe tikani mda abko krörō:

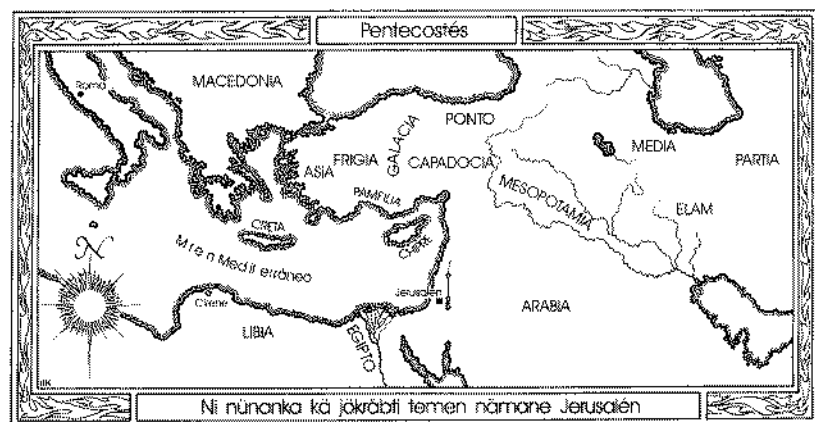
Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8*

tikani kore kira Davikwe.

21 Ne aisete, ni Dänkien Jesu nāmane nūne ni ngātāite nete angwane, ni ruäre tā nāin siba nibe, ne käre nāmane nāin ketetibe nibe **22** kena angwane Juankwe Jesu ngōkani ñöte abti kā nükebe Ngöbö nikani Jesu ngwenante kā kāinbti. Nitre tā nāin kore nibe, ye ngātāite nikwe ni diandrekā iti sribikäre jabe Judas tāte, Jesu nūkaninta nire kädriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

23 Ye erere bkänā, ni mika-ni nibu jite kwetre diandrekā mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kädian nāmane José, arabe kädian nāmane Barsabás amne arabe kädian nāmane Justo arato. Amne ni mda abko kädian nāmane Matías mikani kwetre jite arato.

24-25 Nebti blitabare krörō kwetre Ngöböbe: Ni Dänkien Jesu, Judas Iscariote kākwe ja mikani ngite, kānti sribi kwe namani ie amne, Ngöbökwē ūai juani mdente, ye kānti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas tāte, ye abko makwe mika gare nunye, ñöbtā ñan angwane ni moto ño gare kuin jōkrā mae, aisete nitre nibu ngātāite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngöböye. **26** Yebti nire rabadre sribire abko Ngöbökwē mika-dre gare ietre, abkokäre jä

kitani kwetre^a gakäre angwane, jä yebti abko Ngöbökwé Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jätäbti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTÉ (2.1—8.3)

Ngöbö Üai Deme nükani

2 1 Bieta kädian nämäne Pentecostés^b ye abko köböi nukaninta angwane, nitre tödekaka Jesubti nämäne ja ükaninkrö jökrä ja kanti. **2** Te batibe müreta kite mate bäri ribi krübäte ngöta neme, ye kwrere jire kä ngö jatani kä käinbti timonkwäre abko ngö nükani mate gwita temen niaratre nämäne tākānintbe jökrä ye kanti. **3** Angwane jändrän bä namani fiukwä jutra kwrere niatebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btä

gwita temen. **4** Ye btäräbe Ngöbö Üai Deme namani täte jökrä btäre. Angwane ni kukwei jenena bätäkä ngwarbe btä ja töitikani ñakare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngöbö Üai namani kukwe tike ño, ye kwere namani blite jökrä.

5 Kä ye ngwane abko nitre israelita nünanka kä jökräbti temen kä nämäne Ngöbö mike ütiäte abko nämäne nünentbe Jerusalemté Ngöbö käikitakakäre Pentecostés näire. **6** Angwane nitre tödekaka Jesubti namani blite bätäkä ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani nakenkä ñan namani nuke gare ietre, kākwe ja ükaninkrö kwati ni kukwei nuakäre, ñobtä ñan angwane nitre nämäne yete, ye kukwe ño ño abko erere nitre tödekaka Jesubti namani blite. **7** Yebtä abko, ni jökrä kākwe ja ngwiani

^a 1.26 jä kitani kwetre. Proverbios 16.33 yebtä ñäke.

^b 2.1 Pentecostés. Bieta Pentecostés, ye näire nitre israelita nämäne kuin niere Ngöböye nura ngwä kenabtä. Levítico 23.15-21, yebtä ñäke.

nikenkä amne tõi ñan namani krütare jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

INitre noko abko ñan Galilea-bo jökrä ya, 8 amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nuke gare nie se! 9 Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tä nete. Erere arato, ni nünanka kākä Asiate tä nete. 10 Mdakäre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tä nete amne, ni nünanka kä Libiate juta Cirene ken tä nete. Erere arato, ni nünanka juta Romate tä siba nete abko 11 ruäre därebare ni

israelitakri, akwa ruäre abko kākwe Ngöbö nitre israelitakwe kani ngäbti Ngöbö jen kwe kwrere, köböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tä nete. Erere arato, ni nünanka kä butubtri Cretate amne, ni kä Arabiabo tä nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngöbökwē, btä nibitre blite ni jökrä kukwe-re se? ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

12 Yebtä abko, ni jökrä ñan tõi namani krütare amne töbikadre ño mda kwetre ñan namani nuke gare ietre, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Dreta nakenkä nete amarebti ni jökrä nibi blite bätäkä

Ngöbö Üai tä nuke ñukwä jutra kwrere nitre tödekaka Jesubti yebtä
(Hechos 2.1-4)

ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

13 Akwa ni ruäre abko nämāne nitre tödekaka Jesubti mike yakrä, kä namani niere:

IA, ngwarbe nibitre dröbare jökrä, aisete tätre kore se! namanintre niere.

Pedro kākwe blitabare Jesubtä

14 Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nūnankä krö, kākwe ñākābare jume ja dibtī krörö:

Ti mrākä israelita amne ni mda mda tä nūne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisete ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe: **15** Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñākare, ñobtä ñān angwane ñānā okwä krä ökänbe krīre dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisete niaratre ñān tä dröbare.

16 Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel kākwe tikani krörö:

17 Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nūnanka kä ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte. Ne aisete mun ngäbriänkä merire, brare kākwe ti kukwei niedi amne, ni brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböre kwrere.

Amne ni unbre unbre abko tikwe mikadi köböre jändrän tikwebtä arato.

18 Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre kākwe ti kukwei niedi arato.

19 Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñān tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni töi ñān krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö:

Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

20 Erere arato, ñānā gidiadite iko jökrä. Sö abko bä rabadi därīre jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

21 Akwa nire nire kākwe ja di kärädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwē dianditari, nieta kore Ngöbökwē Joel 2.28-32

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

22 Yebti Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aisete olo ketate kuin ti kukweiye munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwē rabadre era munkrä, abko käre Ngöbökwē ja di biani ie sribi kri ñān tuabare nuenkäre

bätäkä ngwarbe mun ngätäite.
 Niarakwe sribibare kore abko
 garera kuin munye. **23** Ni ye
 abko, kräke kukwe nämane
 ükaninte Ngöbökwe, aiseite erere
 nikani nakenkä krörö btä: Ni iti
 käkwe kitani ngite mun kisete,
 bti ni moto kämekäme käkwe
 mun die mikani kämike kruso-
 btä. **24** Akwa Ngöbö ara jire
 käkwe mikaninta nire, ñobtä ñan
 angwane gata ñan rabadre niara
 ganaine janknu jire chi. **25** Ngö-
 bökwé niara mikadita nire, yebtä
 abko jrei Davikwe tärä tikani
 krörö kira:

Ti nämane ti Dänkien tuen
 käre ja ken tibe.

Niara tä ti ken ti küde
 ruenkri ti die mikakäre,
 aiseite tikwe ñan kä jürä
 ngwiandre jire jabtä.

26 Ne aiseite kä juto tibtä
 amne kä nuäre tibtä
 Ngöbö käikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte
 angwane, Ngöbökwe ti
 ngätä ngibiadi kuin, yebti
 tita tödeke, **27** ñobtä ñan
 angwane ti krüte
 angwane, makwe ñan ti
 ngätä tuadimetre ni
 krütani ngätäite dobote
 Ngöbö.

Erere arato, ni Deme
 makwe, ye makwe ñan
 ngwäkä tuadimetre
 ngütekä.

28 Amne ji mdenbti ti rikadre
 nünakäre kärekäre mabe,
 ye abko makwe mikani
 gare tie, aiseite ti rabadita
 ma ngwärekre amne

makwe kä mikadita
 nuäre tibtä ma tuareta.

Salmos 16.8-11

Ne abko Davikwe tikani kore
 Jesubtä.

29 Ja mräkätre, ti bike kukwe
 era metre niere krörö munye, ye
 ie olo ketete munkwe: Ni mräkä
 kira David käkwe kukwe tikani,
 David ye abko krütani, doboi
 mikani, amne ngwäkä ngütanin-
 kä amne doboi tä kä ne kanti
 Jerusalén nete. **30** Akwa David
 abko ni Ngöbö kukwei niekä,
 aiseite ni iti niara mräkäkri abko
 Ngöbökwe mikadi gobrane niara
 täte, ye nämane gare ie, ñobtä
 ñan angwane Ngöbökwe köböi
 mikani ie. **31** Ne mden kisete, Ni
 Dianinkä Ngöbökwe ye abko
 rükadreta nire amne ñan güta-
 drekä abko Ngöbökwe mikanina
 gare ie käne. **32** Mden erere,
 mtare Ngöbökwe Jesu mikaninta
 nire. Jesu mikaninta nire, ye
 mden abko nunkwe tuaba ja
 okwä jenbti amne nunta niekäre
 metre mtare. **33** Ngöbökwe
 mikaninta nire, abti Ngöbökwe
 mikani ütiäte kri, käkwe mikani
 tākānintbe ja küde ruenkri
 angwane, ja di kri mikani niara
 kisete kä käinbti kwe. Bti Ngöbö
 Üai Deme köböi mikani kwe
 nunye, ye abko Ngöbökwe biani
 ie arato amne, niara abko käkwe
 mikaba nüne täte nunbtä. Ye
 mden munkwe turi mtare amne
 munkwe kukwe nuri arato ye.
34 Ye abko, David tukwe ñan
 nämane blite jabtä gare nie,
 ñobtä ñan angwane niara doboi
 tä Jerusalén nete, amne Ngöbö

ñan nikani niara ngwena kä
käinbti, akwa David arabe käkwe
kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwe
niebare ti Dänkienye:
Kä bäri ütiäte kri ti küde
ruenkri, ne kanti jakwe
täke nete.

35 Ye kanti ma raba abti
tikwe ma rüe mikadi
jökrä ma ngoto täni.

Salmos 110.1

Ye abko namani tikani kore
Davikwe, akwa tikani ñakare
kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianin-
kä Ngöbökwe abko btä tärä tika-
ni kwe.

36 Ne aisete, mun israelita, ie
kukwe era metre rabadre gare
abko erere ti bike niere: Jesu
juani müre ketadre krusobtä
munkwe, Jesu ye mden abko
Ngöbökwe mikani Dänkiene
amne mikani ni Dianinkä kwrere
kwe arato. Ne abko raba gare
munye kore. Abko kore se, nie-
bare Pedrokwe ietre.

37 Pedrokwe blitabare nitre
kwati olote kore, ye abko matani
tare motobtä amne, ja namani
ruen ngite krübäte Ngöbö ngwä-
rekri ietre, käkwe kukwe ngwia-
nintari krörö Pedroye amne Jesu
kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre
nuendre niere nunye, niebare
kwetre.

38 Abtä Pedrokwe niebare
mda ietre:

Munkwe kukwe nuenbare
käme Ngöbö rüere, ye kite temen
jökrä, bti munkwe tödeka Jesu-
bti. Yebti mun jata ja mike

ngökare ñöte Jesukristo käfti.
Angwane munkwe ja mikani ngi-
te, ye Ngöbökwe diandikä jökrä
munbtä, käkwe ja Üai Deme
mikadi nüne munbtä arato,
39 ñöbtä ñan angwane Ngöbö-
kwe ja Üai Deme köböi mikani,
ye abko munkrä amne mun ngä-
briänkäkrä, erere arato ni kä
jökräbti kädre ni Dänkienkwe
ye kräke, niebare Pedrokwe
ietre.

40 Pedrokwe blitabare kore
angwane, kukwe mda mda ribe-
bare bäri mda kwe ietre, niaratre
töi diankrä amne mikakrä mokre
abko krörö:

Ngöbökwe ñan mun mikadre
ja tare nike nitre kukwe kämekä-
me nuenkä ben gwaire, abkokäre
mun rabadre dianintari Ngöbö
diebti abko tita ribere munye,
niebare kwe ietre.

41 Ye kwrere bkänä, kukwe
diribare Pedrokwe, ye ni kwati
käkwe kani ngäbti amne ngökani
ñöte Jesu käfti. Köbö ye näire
abko, ni mda mda namani töde-
ke Jesubti abko namani mili Krä-
mä jire (3,000) abko namani ja
gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

**Nitre tödekaka Jesubti nämane
nüne krörö jabe kwärikwäri**

42 Angwane kukwe diribare
nitre Jesu kukwei ngwiankakwe,
yebtä niaratre namani ja kite
köbö kwatirekwatire amne
namanintre jändrän jakwe dräire
jabtä kwärikwäri. Erere arato,
namanintre ja ükekrö ju kwatire-
kwatire te mröre gwaire Jesu
ngatani ngwiankäreta töre jae

amne blitakäre Ngöböbe.

43 Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä. **44** Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani kete-tibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabti kwäri-kwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre. **45** Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire itire ie.

46 Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btätre mröre kete-tibe ja moto jämenbti.

47 Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabtibe.

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta kuinta

3 **1** Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe. **2** Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe

nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bä Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni därebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko käre jänämane niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian käre-käre nitre nämane niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nämane yete. **3** Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwä namani btätre, käkwe ngwian kärebare ietre jakrä. **4** Abtä Pedro amne Juan okwä namani kwekbe ni yebtä, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñäräre, niebare kwe ie.

5 Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, käkwe okwä ketaninte kwekbe btä bkänä. **6** Akwa Pedro abko käkwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändränä tikwe, erere ti bike bien mae: Jesukristo Nazarebo ye käfti näin krö, nän dikekä, niebare kwe ie.

7 Pedrokwe ñäkäbare kore ie, ye btäräbe kani küde ruenkribti kwe, käkwe ganinkrö krö. Ye btäräbe ni ye ngüre namaninta dite jökrä ie se kwrere. **8** Angwane ni ngüre bren ye käkwe ja takäninte kainta, nukaninbe dikekä krö amne nikani dikekä kwäräkwärä. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, akwa nikani angwane, nikani ja takete

käintabe nekwäre sekwäre Ngöbö käikitarekă kwără. **9** Namani ja tăkete kwărăkwără Ngöbö käikitekă, ye ni jökră kăkwe tuani angwane, **10** tői nănan namani krütare btă, năobtă nănan angwane ni nămane tăkăninntbe ngwian kăre-re Jukwe Bă Nuărebtă nămane tuen amarebti niara ara nămane năin dikekă aisete.

Pedrokwe blitabare Jesubtă

11 Ni ngüre bren namaninta quinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekă năkare angwane, ni kwati nănan tői namani krütare. Angwane ni namaninta quinta nămane Pedro amne Juanbe ju blitakră Ngöböbe bäre jukă kădian nămane Jukă Salomón-kwe, ye kănti ni jökră nikani betekă ni ye tuakăre. **12** Ni nămane ja ũkekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtă nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ũye năobtă abko mun nănan tői nibi krütare kore yere? ũNăobtă mun okwă nibi jökră kore nunbtă? ũNunkwe ni ne mirita quinta ja di jenbti o nun kăböire nibi dikekăta, munta nütüre nunbtă ya? Mdakăre abko, ũnunta nüne bări deme amne bări metre Ngöbö ngwărekri, aisete nun di nibi niara mikakră quinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwă nibi kore nunbtă yere? **13** Ngöbö mikani ũtiăte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mrăkă kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko kăkwe sribikă jakwe Jesu mikani bări ũtiăte ja ngwărekri. Jesu ye

mden munkwe biani müre keta-dre Pilatoye. Pilato tői rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie. **14** Akwa ni Deme amne Metre ne nănan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kămikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie. **15** Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbö-kwe mikaba nüketa nire. Niara nukaninta nire abko nunkwe tua-ba ja okwă jenbti, aisete nunta niere. **16** Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko kăkwe tădekani kwatibe Jesubti, mden kăböire ngüre nibita dite jökră ie. Niarakwe ja tői miri kwatibe Jesubtă angwane, Jesukwe niara die miri tădeke jabti, mden kăböire nibita quinta tăte jökră, nibi tuen munye ye kwrere.

17 Ja mrăkă, mun amne nitre ji dokwăte mun ngătăite kăkwe Jesu müre ketani angwane, mun nămane dre nuene metre nănan nămane gare munye.

18 Akwa Ni Dianinkă jen jakră Ngöbö-kwe abko kăkwe ja tare nikadre amne kămikadre, niebare Ngöbö-kwe ja kukwei niekă kirakira kăböire, mden erere Ngöbö-kwe mikani neme bare.

19 Munkwe kukwe nuenba kore, yebtă mun moto raba ulire amne munkwe tădeka Ngöbökti, Ngöbö-kwe mun ngite ye diandrekă jire jökră mento munbtă amne, kă rabadi nuăre munbtă amne mun moto rabadi jăme Ngöbö ngwărekri abkokăre. **20** Angwane Jesu Ni Dianinkă kira Ngöbö-kwe munkră,

Ngöbökwe juandre munkrä,
abkokäre munkwe kadre ngäbti.

21 Akwa gwängware abko,
Jesukristo rabadre nüne kä
käinbti, ñobtä ñan angwane
Ngöbö ngämi jändrän jökrä
üketeta kuin amne miketa kuin,
ye känenkri Jesu ñan rükadreta,
ni Ngöbö kukwei niekä deme
kirakira käkwe niebare ye kwre-
re. **22** Yebtä abko, Moisékwe
niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti
kwrere abko Ngöbökwe
diandikä iti mun ngätäite
blitakäre jakrä munbe.

Ni ye käkwe dre niedi, ye
erere munkwe kukwei
mika täte jökrä, **23** ñobtä
ñan angwane ni Ngöbö
kukwei niekä, ye nire
nire käkwe ñan kukwei
mikadre täte, ye erere
abko munkwe kämikadre
diankakäre ja ngätäite,

Deuteronomio 18.15,18,19

niebare kore Moisékwe.

24 Ye abko, kukwe nakaninkä
ño Jesubtä kä ne näire, ye raka-
drekä abko nitre Ngöbö kukwei
niekä kirakira Samuel näire men-
tokwäre käkwe niebare jökrä.

25 Amne Ngöbökwe kukwe
ükaninte ni Dianinkä kwe juan-
dre abko niebare kwe nitre niara
kukwei niekä köböire. Erere ara-
to, Ngöbökwe kukwe ükaninte
mun mräkä kirakirabe, ye abko
rababa bare kä ne näire munkrä,
ñobtä ñan angwane kukwe nie-
bare Ngöbökwe Abrahamye, ye
abko rababa bare kä ne näire
abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä
jökräbti temen kä nebtä,
ie tikwe ja di biandi,

Génesis 12.3; 22.18

niebare Ngöbökwe Abrahamye.

26 Ngöbökwe sribikä kwe jua-
ni kä nebtä angwane, juani käne
mun israelita ngätäite kwe ja di
biankäre munye, munkwe kukwe
kämekäme kitadre jire jökrä
temen, abkokäre juani käne kwe
munye. Abko kore se, niebare
Pedrokwe ni kwati yeye.

**Pedro btä Juan käkwe
blitabare Sanedrín ngwärekre**

4 **1** Pedro amne Juan nämane
blite kore ni kwatibe
angwane, batibe nitre blitaka
Ngöböbe ni mda mda diäre
nükani mda guardia ju blitakrä
Ngöböbete dänkien amne nitre
saduseo ruäre nükani arato.

2 Niaratre abko namani romon,
ñobtä ñan angwane Ngöbökwe
Jesu mikaninta nire ne abko
käkwe ni krütanikrütani mika-
dreta nüne arato bä mikani abko
Pedro amne Juan namani dirire.

3 Abtä Pedro amne Juan kani
ngite kwetre. Angwane kä
namanina dere dikaro, abtä kita-
ni ngite kä teri kwetre nebe jän-
drinane. **4** Akwa ye ngwane
abko, kukwe diribare Pedrokwe
amne Juankwe, ye ni kwati
käkwe kukwe nuani angwane,
mikani era kwetre, käkwe töde-
kani Jesubti, aiseite nitre tödeka-
ka Jesubti namani bäri kwati
mda. Tanbare angwane, ni bra-
rebe namani mili krärike
(5,000) jire.

5 Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre käkwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusaleén. 6 Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Anás nämane amne, mräkä brare brare kwe kädian nämane Caifás, Juan amne Alejandro nämane siba. 7 Namani ja ükaninkrö jökrä angwane, Pedro amne Juan ngwiamna kwetre neme ja kánti. Ye erere jänamanina kánti angwane, mikaninta nünaninkä ja ngwäreki kwetre, käkwe niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire kábtí munkwe ni ngüre bren ye mikaninta quinta? niebare kwetre Pedroye amne Juanye.

8 Batibe Ngöbö Üai Deme namani täte Pedrobtä abko diebti Pedro käkwe niebare mda:

Mun ji dokwäte amne mun unbre töbtä töbtä, ye ie ti bike niere krörö: 9 Ni ngüre bren, kisete nämane bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta quinta, ye abko nunkwe mikaninta quinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö: 10 Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökwe mikaninta nire. Jesu ye mden kábtí amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta quinta, ye abko nun tö niei metre mun ütiäte krikri yeye amne nitre

israelita jökräye arato. 11 Jesu ye abko,

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bari ütiäte ju mikakrä metre, *Salomos 118.22*

abko tikani kore Jesubtä tärä Salmobtä.

12 Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökwe ni mda mikani ñakare jire kä nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

13 Pedro amne Juan, btä kä jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre käkwe ja töitikaní ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nüke gare nitre yeye aisete, töi ñan namani krütare btätre, akwa nitre ne käkwe dikakabare Jesube abko gani btä kwetre. 14 Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nämane nünaninkä siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nüke gare ietre. 15 Abtä Pedro amne Juan käkwe kä mikadrekä, rikadre ju bäre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwärikwäri gwi, 16 kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nitre nibu sebtä, nikwe dre nuendre? Sribi ütiäte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nünanka Jerusaleén nete, ie nena gare, aisete ni ñan raba rükente jire. 17 Akwa kukwe ne

ñan kädrie rikadre janknu ja tär-
täre, abkokäre ari niaratre rätekä.
Nikwe rätädikā ne ngwane, mtare
mentokwäre ñan blitadre mda
kwetre Jesu käfti, niebare kwetre
jae kwärikwäri.

18 Bti Pedro amne Juan kārā-
bareta gwā kwetre, kākwe nieba-
re ietre:

Munkwe ñan blita amne,
munkwe ñan diri jire chi mda
Jesu käfti, niebare kwe ietre.

19 Abtä Pedro amne Juan
kākwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwäfti dre nuendre
nunkwe abko bāri kuin, yebtä
töbike kuin munkwe, bti mun-
kwe nieta nunye. ¿Nunkwe mun
kukwei mikadre täte amne Ngö-
bö abko nunkwe ñan kukwei
mikadre täte ya? ye abko bāri
kuin ya abko munkwe nie nunye.
20 Akwa nun bike Ngöbö mike
täte aisete, kukwe nakaninkā ño
ño Jesubtä nunkwe tuaba ja
okwā jenbti amne dre dre nieba-
re kwe abko nunkwe kukwe nua-
ba, ye abko nunkwe kädriedi
janknu. Abko kore se, niebare
Pedrokwe amne Juankwe.

21 Angwane nitre ji dokwäte
sribikā Sanedrinbe ye kākwe
Pedro amne Juan rätäninkāta
jirekābe, bti tikaninte kwetre,
ñobtä ñan angwane kukwe naka-
ninkā, yebtä abko ni jökrā nama-
ni Ngöbö kākitekā, aisete Pedro
amne Juan mikadre ja ngie nuen
ño kwetre ñan namani nūke gare
ietre, ñobtä ñan angwane ni
jökrā jürā namani btätre aisete.

22 Ni jökrā nämāne Ngöbö kākiki-
tekā, ñobtä ñan angwane ni

ngüre bren namaninta kuinta
Jesu di kribti, ye abko ie kā nika-
nina gre ketebu jire ta angwane
namaninta kuinta aisete.

**Nitre tödekaka Jesubti kākwe
ja di kārābare Ngöböye**

23 Pedro amne Juan tikanin-
teta angwane, nikaninta nebata
mrākā tödekaka Jesubti kanti
angwane, nitre blitaka Ngöböbe
ni mda mda diäre dānkien btā
nitre unbre ji dokwäte kākwe dre
dre niebare ietre, ye erere nieba-
re jökrā kwetre mrākāye. **24** Nia-
ratre kākwe Pedro amne Juan
kukwei nuani ünān jökrā, bti ja
töi mikani gwaire kwetre, kā
nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dānkien Ngöbö, makwe kā
käinta amne kā tementa dāteba-
re. Erere arato, makwe mren
dātebare amne jändrän jökrā tā
nüne käinta, tementa, mrente
makwe dātebare. **25** Ma Ūai
Deme köböire nun mrākā kira
sribikā makwe David kākwe ma
kukwei niebare krörö:

¿Ñobtä nitre ñakare
israelitare tätre neme
romon jökrā Ngöbö
rüere?

¿Ñobtä nitre israelita abko
tä kukwe miketbe
ngwarbe kore Ngöbö
rüere?

26 Nitre jreire btā nitre
gobranka kätä ja ükekrö
rükäre jökrā ni Dānkien
Ngöbö rüere amne Ni
Dianinkā jen kwe rüere
arato,

Salmos 2.1-2

niebare Davikwe.

27 Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtä ñan angwane ye kwrere nena nakenkä bkä-nä Ngöbö, ñobtä ñan angwane Jesu sribikä deme makwe, ye makwe dianinkä jenena sribikäre jakrä, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato käkwe ja ükaninkrö ni menteninbe amne nitre israelitabe. **28** Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekä kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrä ietre ma rüere Ngöbö.

29 Ye kwrere arato, mtare tätre nun rätekä amne tätre kada keta-mna nunye, ye tuen mae ni Dänkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikä makwe neye, kä jürä ñan rabadre jire chí nunbtä blitakäre ma kukweibtä. **30** Erere arato, Jesu sribikä deme makwe, ye käbti makwe ni bren bren mikata quinta amne, sribi ñan tuabare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

31 Blitabare ünän kore kwetre Ngöböbe, ye btäräbe kä kanti namanintre gätäre ye käkwe grükakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrä btätre amne, kä jürä namani ñakare btätre Ngöbö Kukwei kädriere gwärere.

Nitre tödekaka Jesubti käkwe jändrän biani jae kwärikwäri

32 Nitre tödekaka Jesubti nämane kwati, ye abko töi

namani ja kwrere jökrä. Angwane jändrän kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkäne kaibe, akwa namanintre ni mda mda mike bkäne siba. **33** Erere arato, ni Dänkien Jesu nükaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bäri ja di ngöi jökrä mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinbti ietre. **34** Kä ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngätäite ni namani ñakare jire iti jändrän mdei nike, ñobtä ñan angwane ni kä bkänkä amne ju bkänkä abko namani rürümoine, bti namanintre nuke ngwian ye ngwena, **35** bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nämane mrö nike amne nämane jändrän mda mda mdei nike, yebti nämane ngwian dräire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

36 Ye kwrere abko, ni levitakä José, Chiprebo käkwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kä mikakata nuäre nibtä” nieta.) **37** Niara ne mden käkwe kä jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye dräidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nämane jändrän mdei nike yebti.

Kukwe nakaninkä Ananiäbtä amne Safirabtä

5 **1** Ni mda nämane yete abko kädian nämane Ananías. Niara amne merire kwe Safira

käkwe kä jakwe rürümoinbare arato. **2** Akwa ni ye abko käkwe ja tõi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe namani bä mike jabtä nitre Jesu kukwei ngwianka yeye. **3** Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Sata-na turimetre nuke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere? **4** ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananíaye.

5-6 Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, käkwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye nire nire käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre.

7 Yebti kä nikani ñänä okwä krä-mä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananíabtä, ye abko gare ñakare ie, aisete nikani neme jäme gwi.

8 Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, iJänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

9 Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, käkwe ja tõi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

10 Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotobtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ngwäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe.

11 Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe ni kwati mikaninta kuinta

12 Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikakäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko namanintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükekrö jukä kä Salomón kanti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre.

13 Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiä-te jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safirabtä, yebtä ni ruäre

btä jürä namani, aisete ñan tö namani reketai niaratrebe.

14 Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aisete ni tödekaka Jesubti namani bāri kwati mda.

15 Sribi kri ñan tuabare nuen nāmane kabre, abtä ni kwati namani mrākā bren bren mike jän kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yebti angwane, mikadreta quinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yebtä abkokäre. **16** Erere arato, nitre nūnanka kānimekānime juta Jerusalén bāre temen abko namani nūke kwati mrākā bren bren ngwena amne, ni ruäre bren ūai kāme kisete, ye nama-ni nementa quinta jökrä Jesu diebti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

17 Yebtä abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien amne ni mda mda nāmane nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübāte mda, **18** kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nāmane ngite jökrä ye kái kānti kitani ngite kwetre.

19 Akwa batibe deo, angele nūka-ni iti, kākwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yebti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bāre mento, kākwe niebare ietre:

20 Ju blitakrä Ngöböbe, ye kānti mun nān. Mun rabata yete angwane, nūnandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri tāte jökrä ni jökrāye. Abko kore se, niebare angelekwe ietre.

21 Ye kwrere bkānā, jāndrina-ne dekā angwane, angelekwe ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kāntita angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien amne ni mda mda nāmane ben yete, ye kākwe nitre unbre ji dokwāte nitre israelita ngātāite ye kārābare jökrä gātābtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nāmane ngite, ye tuamna kwetre. **22** Erere bkānā, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nāmane ngite kā teri ye kānti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante, **23** kākwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe tāni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikā tāni nūnankā jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarebti, btä nun nibi. Akwa nunkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kā kuni tōkare nunye, niebare kwetre.

24 Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dānkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre kākwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkā kwetre, kā namanintre töbike krörö: iKukwe ne abko nakaka, nebti dre raka-dikā mda! namanintre nütüre.

25 Ye btäräbe ni jatani betekä iti, kākwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tā dirire jökrä ni kwatiye ju blitakrä Ngöböbe kanti sete, niebare kwe ietre.

26 Angwane guardia dänkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nika-ni ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nämane kwati yete kukwe nuen abko kākwe tākadre jäbti kāmikakäre abko jürä namani btätre, aisete nikanintre ngwena ngwebti. **27** Namanintre ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jänikani Sanedrin ngwäreki angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kākwe ñākäbare ietre:

28 Ni btä munta dirire, yebtä abko munkwe ñan diridre jire chi mda, nunkwe nieba munye. iSe ñobtä abko mun tā dirire kore amarebti mtare mun nena dirire ni jökräye Jerusalén netel! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

29 Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda kākwe niebare mda:

Nunkwe Ngöbö mikadre täte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre täte nunkwe, **30** ñobtä ñan angwane Jesu metamna krusobtä munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngöbökwé mikaninta nire. Ngöbö ye mden abko ni mräkä kirakira nämane

mike ütiäte. **31** Ngöbö ye ara kākwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kä käinbti, kākwe mikani tākänintbe ja küde ruenkri mikakäre ütiäte amne, mikani Ni Jökrä Jie Ngwianka amne Ni Diantarikä. Jesu ne köböire abko nitre israelita kākwe kukwe kämekäme kitadre jökrä temen amne Jesukwe ni ngite ye diandrekä mento nibtä, abkokäre mikani ütiäte jae kwe kä käinbti. **32** Ne mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti abko erere nunta niere. Erere arato, nitre Ngöbö mikaka täte nun kwrere abko ie Ngöböta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngöbö Üai Deme kätä bä mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

33 Yebtä abko Sanedrin mätä namani kri mda Pedrobtä amne Jesu kukwei ngwianka mda mda-btä, aisete tö namanintre kāmikai.

34 Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nämane iti abko kädian nämane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikä kuin amne, ni jökrä nämane mike ütiäte jae. Gamaliel ye namani nūnaninkä, kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre. **35** Bti niebare krörö kwe:

Ja mräkä israelita, nitre ne, btä mun tö dre nuein, yebtä munkwe töbika kuin ja käne, **36** ñobtä ñan angwane bati kä nera ni iti kädian nämane Teudas jatani ja mike jite ni ütiäte kwrere ni ngätäite. Angwane ni

siento kräbkä jire namani neketeniarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe angwane, ni kwatirikaba ben nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae. **37** Abti kä nikani bä raire ta angwane nitre romanobo käkwe ni kä tikamna täräbtä mda. Ye angwane abko ni Galileabo kädian nämane Judas käkwe ja mikani jite ni ütiäte kwrere mda. Angwane ni kwati namani neketeniarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kämikani nitre rükä romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jökrä kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yebtä. **38** Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tuametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñobtä ñan angwane kukwe ni kä nebtäkwe ne angwane, näin ta arato. **39** Akwa sribi Ngöbökwere era metre ne angwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñobtä ñan angwane batibe mun tädre rüere Ngöböbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mräkäye. Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisetekukwei mikani täte mräkä Sanedrinkwe. **40** Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ju bäre, ye kärebareta gwä kwetre, bti kwata metani tröbtä köbti kwetre töi diankrä amne, ñan blitamna jire chi mda Jesubtä ietre, bti tikaninteta kwetre.

41 Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kä namani nuäre krübäte btätre, ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiäte Ngöbö ngwärekre ja tare nikabtä Jesu kräke, aisetekä namani nuäre btätre. **42** Abti Sanedrin kukwei mikani täte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkä Ngöbökwere abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bäri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrä Ngöböbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

Ni ni die mikaka dianinkä ni kükü

6 **1** Kä ye angwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bäri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nämane mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñäke nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kän brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtä köbö kwatirekwatire. **2** Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätäbti nibu käkwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jirekäre nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko munkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin. **3** Ne aisetekä mräkä, ni töbtä töbtä btä Ngöbö Üai Deme tä täte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni

ye abko nikwe mikadi sribi ye nuene. **4** Angwane nun abko kākwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

5 Ye abko nükaninbti ni jökrä-ye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja tõi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte reketakäre nitre israelitabe. **6** Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekri, angwane niaratre kākwe ja di kārābare krāke Ngöböye, kise mikare kwārā btitre sribi rabadre kisete bā mikakäre.

7 Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bāri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bāri mda juta Jerusalénte. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübāte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

8 Yebti Ngöbö namani ja moto mike bāri kuin Estebankrä, kākwe ja di biani kri ie abko

köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bātākā ngwarbe ni kwati okwābti Jerusalén.

9 Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cire-nebo amne juta Alejandríabo rikaninte bkānkākwe amne nitre kāk Ciliciate amne kāk Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwē abkobtä nitre ye nikani ja kwete Estebanbe. **10** Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwē bā mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwārābe jökrä.

11 Abtä Esteban nämane ñāke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye kākwe ni kārābare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere. **12** Erere bkānā, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yebtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalénte namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbre ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye dirikātre namani romon jökrä, kākwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwäre-kri kwetre. **13** Angwane ni mdara jire kārābare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, kākwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñāke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñāke blo Kukwe Biani Ngöbökwē Moiséye rüere arato. **14** Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo

jatadi, kākwe juandi ngwarbe jōkrā amne, Kukwe Biani Ngōbö-kwe Moiséye nikrā abko kwitadi jōkrā kwe arato tā niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

15 Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämāne tākānintbe yete, ye kākwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

Estebankwe blitabare ja dokwäre

7 **1** Angwane ni blitaka Ngōböbe ni mda mda diäre dānkien kākwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrā Ngōböbe rüere amne Kukwe Biani Ngōbökwē Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkānā ya? niebare kwe Estebanye.

2 Angwane Esteban kākwe niebare krörö mda:

Mun ti mrākā amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mrākā kira ngāmi niken nüne juta Harán, ye kānenkri Ngōbödi kri kākwe ja mikani gare ie kā Mesopotamia kanti, **3** kākwe niebare ie:

Kā makwe amne ma mrākā, yebtä kā mīkekā amne ti bīke kā mīke tuadre mae, ne kanti nān nüne, niebare Ngōbökwē ie.

4 Ye erere bkānā, Abrahamkwe kā mikaninkā kā Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Harānte mda. Abti Abraham

rün krütani angwane, kā te munta nüne mtare, nete Ngōbö jatani Abraham ngwenante nüne.

5 Akwa Ngōbökwē ñān kā biani jire chi jen jakrā Abrahamye nūnankrā. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja tärītāri abko ietre Ngōbökwē kā ne biandi jen jakrā, Ngōbökwē niebare Abrahamye. Kā ye ngwane abko, ngābākre ñākare Abrahamkwe, akwa Ngōbökwē niebare kore ie. **6** Mdakäre abko, Abraham bküntre kākwe nūnandi ni menteni kwrere kā jenenante amne ni kā ye kanti kākwe mikadi klābore jae amne ngwianditre ja tare nīke kwetre kā sientō krābkā (400) jire, niebare kore Ngōbökwē Abrahamye.

7 Akwa Ngōbökwē niebare krörö arato Abrahamye: Juta kanti ma bküntre mikadi klābore jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti kākitekāta Canaān nete, niebare kwe Abrahamye. **8** Ngōbökwē kukwe ūkaninte kore Abrahambe angwane, Ngōbökwē ja ñärākrā mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac dārebare, bti kwāirare angwane, ñärākrā mikani kwatabtä kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobbtā amne, Jacob kākwe nuenbare kwrere arato ngābriānkā ni jätābti nibu btā. Ni ni jätābti nibu, yekri juta Israel keta jätābti kete-bu jatani.

9 Ni ruai mrö kānekāne Jacobkri abko namanintre mokrere

etba Josébe, kākwe José rürü-moinbare angwane, bkānkā nika-ni ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nāmane Josébe, 10 ye kākwe José die mikani ja tare nikabtā.

Angwane José mikani töbtā kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikāre jrei Faraónye, aise-te jrei Faraón Egiptobo kākwe mikani gobrane Egipto amne ja gwirie mikani gare ie arato.

11 Abti mrö nika namani krü-bāte Egipto amne Canaán arato. Angwane bāsi mrö krütani jökrā ni ruai mrö kānekāne kām.

12 Akwa mrö nāmanena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngābriānkā juani kāne mrö kökö. Jacob ngābriānkā ye abko ni ruai mrö kāne-kāne. 13 Abti Jacobokwe ngābriānkā juani mrö kököta bobukāre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mrākā mdenkri nūka-ni gare Faraónye arato. 14 Abti José rün Jacob amne mrākā mda mda jārikadre jökrā etbakantrekwe Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mrākā ni gre ketamā bti ni jätābti nirike (75) nikani jökrā neme Egipto.

15 Jacob jänikani neme nūne kore Egipto, kānti nūnabare kwe mrākābe. Abti Jacob krütani kā ye kānti. Erere arato, Jacob ngābriānkā krütani jökrā Egipto arato. 16 Abti jänikaninta jökrā doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kā kökani ja doboi mikakrā Hamor ngoboye juta Siquemte, ye kānti namani doboi mikani.

17 Abti Ngöbökwē kā Canaán biandre Abraham bküntreya, niebare Ngöbökwē Abrahamye, ye abko köböi jatani nūke ja ken angwane, nitre israelita namani-na niren bāri kwati krübāte Egipto. 18 Angwane jrei mdara jire namani gobrane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare.

19 Mden kisete jrei ye kākwe ni mrākā ngökani amne ni mrākā kirakira mikani ja tare nike kri kwe, kākwe ngābākre brare dāre-be dārebe kitakamna ju bāre meye amne rūnye kāmikakāre.

20 Kā ye ngwane abko Moisés dārebare. Moisés ye abko dārebare bā nuāre krübāte, aise-te meye amne rün kākwe ngibiabare tiebebee sö krāmā jire gwi.

21 Yehti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nūke gare ietre angwane, kitaninkā jirekābe kwetre. Akwa jrei ngānkān, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrā, bti ngibiabare ja ngobo jen kwrere kwe. 22 Nitre töbtā krikri Egiptobo, ben Moisés kwe ja töitikan, aise-te Moisés namani blite kuin amne namani jāndrān jökrā nuene kuin arato.

23 Abti kā gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mrākā israelitaye, erere nikani mda. 24 Akwa nikani nebe mrākā kānti angwane, ni Egiptobo nāmane iti ni israelita ngötikekā, btā Moisés okwā namani. Abtā Moisés nikani, kākwe ni Egiptobo ye kāmikani ni israelita dokwāre. 25 Nebtā abko, Moisés köböire Ngöbökwē nitre israelita dianditari abko rükadi gare

mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita käkwe ñan töbikabare kore. **26** Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämane ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niaratrekwe ja mäkädreta, abkokäre Moisékwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñobtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

27 Angwane ni iti mräkä ja metaka käkwe Moisés kitaninkä ja käne se kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere? **28** Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye. **29** Ni ye käkwe ñäkäbare kore Moiséye, yebtä abko Moisékwe ni Egiptobo kämikani namani gare ni jökräye gani Moisékwe, aisete ngitiani amne nikani kä Madián kanti. Kä ye kanti Moisés namani gure amne, niara ngäbriänkä ngibia-bare nibu merirekwe. Akwa niara abko käkwe nünabare ni menteni kwrere kä ye kanti.

30 Abti Moisékwe nünabarera kä gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nämane kä kaibete ngitio Sinaí kanti angwane, bati be kri chi namani jutra ngitiekä abko te angele namani ja mike tuare Moiséye. **31** Kri chi namani jutra ngitiekä Moisés okwäbti,

yebtä Moisés ñan töi namani krütare, käkwe krötabare bäri känime tuakäre bäri kuin. Angwane Ngöbö kukwei jarabare krörö ie: **32** Ti abko Ngöbö ma mräkä känekänekwe—Abraham-kwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abtä jürä namani krübäte Moisébtä amne, namani grükekä jökrä ngrabare, aisete ñan tö namani nikren kri chi yebtä.

33 Angwane Ngöbökwé niebare Moiséye: Kä deme kanti mata nete, aisete sabato tikete ja ngotobtä, niebare kwe ie. **34** Bti Ngöbökwé niebare mda Moiséye: Nitre israelita tä ja tare nike krübäte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tätre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtä abko, ti ki nete niaratre tikatekäreta, aisete jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mräkä die mike, niebare Ngöbökwé ie.

35 Ye känenkri abko, nitre israelita käkwe Moisés kani ngäbti ñakare ja ngätäite, käkwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene amne kritobore nun ngätäite yere? niebare kwe-tre Moiséye. Akwa Ngöbö abko käkwe Moisés juaninta nitre israelita dänkiene amne niaratre kökatarikä ye abko angelekwe mikani gare Moiséye kri chite ñukwä jutrate. **36** Moisés ye mden käkwe ni mräkä kirakira dianinkäta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren

Tainte amne, kā gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kā kaibete ni mrākā kirakira okwābti. **37** Moisés ne arabe kākwe niebare krörö nitre israelitaye: Ni Ngöbö kukwei niekā ti kwrere abko Ngöbökwe diandikā iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe, niebare kwe. **38** Erere arato, nitre israelita nämane jökrä kā kaibete Sinaí angwane, angele nämane Ngöbö kukwei niere Moiséye ni mrākā kirakira kräke, aisete nikwe nünandre ño abko Ngöbökwe niebare, ye mden abko niebare kwe Moiséye. Ye mden namani ni kräke arato.

39 Ngöbökwe jändrän jökrä ne nuenbare nitre mrākā kirakira kräke, akwa niaratre kākwe Moisés kukwei mikani täte ñakare jire amne Moisés kani ngäbti ñakare kwetre arato. Angwane tö namanintre näinta nebeta Egipto amne namani töbike bäri Egiptobtä. **40** Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinaibti angwane abko ni mrākā kirakira kākwe niebare Aarónye: Moisés noko mden kākwe nun dianinkäta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkä btä abko gare ñakare nunye mtare, aisete makwe ngöbötire mda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarónye. **41** Erere bkä-nä, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbäli brai bä kwrere, bti jändrän kāmikani kwetre ngöbö

ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuäre kwetre jabtä jändrän se mikakäre ütiäte ngöbö kwrere. **42** Yebtä abko Ngöbökwe kā mikaninkä btätire amne tuanimetre muke kā käinbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekā Amós kākwe tikani krörö täräbtä:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita kākwe

dikakabare kā gre ketebu
kā kaibete angwane,
jändrän ngwarbe
kāmikani ñakare ti
käikitakakäre metre,
akwa kāmikani kwetre
ngöbö ngwarbe ye
käikitakakäre.

Erere arato, munkwe

jändrän mda mda biani
ñakare tie ti mikakäre
ütiäte metre, akwa biani
kwetre ngöbö ngwarbe
ye mikakäre ütiäte jae.

43 Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe kā Moloc nämane, aibe mun nämane niken ngwena jabe kwäräkwärä.

Erere arato, jändrän

dätebare muke bä kwrere
munkwe ngöbö ngwarbe
Renfán bä mikakrä, aibe
mun nämane niken
ngwena arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise jenbti abko mun namani mike ütiäte jae.

Ye mdenbtä abko tikwe
mun juandi ja ngie nuen
mobe kä kaibete kä
Babilonia bäre mento,
nieta Ngöbökwe.

Amós 5.25-27

Ye abko tä tikani kore Ngöbö
Kukweibtä.

44 Mdakäre abko, ju nuäre
ngwiandre blitakrä Ngöböbe
nämane ni mräkä kirakirakwe
amne, Ngöbökwe ja kukwei
biani Moiséye, ye abko nämä-
ne ükani kajate ju yete arato.
Ju ye abko mikadre nuäi abko
Ngöbökwe mikani tuadre Moi-
séye, erere mikani kwetre.

45 Ju nuäre ngwiandre blitakrä
Ngöböbe, ye abko Ngöbökwe
biani jakrä ni mräkä kirakira-
ye. Niaratre nämäne näin
Josuébe kä Canaánte angwane,
kä dianinkä nitre nünanka
Canaán kän kwetre amne,
Ngöbökwe niaratre rüe ye jua-
nintari käne. Ye ngwane nika-
ni ju ye ngwana jabe arato. Ju
ye abko nämäne kwetre nebe
jrei David näire. 46 Ngöbö
abko kwe jrei David namani
tare kri, aisete Ngöbö mikani
ütiäte Jacobokwe, ye kräke jrei
David tö namani ju mikai
kwati nünankrä, 47 akwa jrei
David ngobo Salomón abko
käkwe ju mikani nünankrä
Ngöböye.

48 Akwa ju mikata ni kä
nebtäkwe abko te Ngöbö Kri Kä
Käinbti ñan rabadre nüne jire
chi. Ne aisete ni Ngöbö kukwei
niekä Isaías köböire Ngöbökwe
niebare krörö:

49-50 Ti abra tä gobrane kä
käinbti amne kä
temenbtä.

Tikwe jändrän jökrä
dätebare au.

iSe abko nirekwe ju
mikadre kuin nünankrä
tie!

iNirekwe kä ükadrete kuin
jadükakrä tie! niebare
kore Ngöbökwe,

Isaías 66.1-2

nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare
Estebankwe.

51 Yebti Estebankwe niebare
krörö mda:

iMun käre dokwä ribi jökrä!
Mun olo tärä Ngöbö kukwei
nuare amne mun moto tärä
Ngöbö tarekäre, akwa ni ñaka-
re israelita tä nüne Ngöbö rüe-
re, kwrere jire munta nüne,
aisete käre munta rüre Ngöbö
Üai Deme rüere. Mun mräkä
kirakira nämäne dre dre nuene
Ngöbö rüere, kwrere jire mun-
ta nuene arato mtare. 52 Mun
mräkä kirakira käkwe ni Ngö-
bö kukwei niekä niekä ngwiani
ja tare nike kri jökrä. Erere
arato, Ni Era Metre rükadre
abko ni Ngöbö kukwei niekä
niekä käkwe niebare, yebtä
abko mun mräkä kirakira
käkwe kämikani. Abti Jesu
abko Ni Era Metre ye nukanina
bkänä akwa, munkwe kitani
ngise, bti munkwe kämikani
arato. 53 Ngöbökwe ja kukwei
biani Moiséye munkrä angele-
tre köböire, akwa mun ñan tä
mike täte jire chi, niebare
Estebankwe Sanedrinye.

Esteban kāmikani jābti

54 Estebankwe ñākābare kore, yebtä abko bāri Sanedrin moto namani romon Estebankrä, kā namani tu ukwebee jabtä Esteban rüere mda. **55** Akwa Esteban abko, btä Ngöbö Üai Deme namani täte, kākwe nikrabare kā käinbti angwane, Ngöbö bā nuäre krübäte jatabare ie amne, Jesu abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwē amne mikanina bāri dite Ngöbökwē jändrän jökrä bti ta kā käinbti, btä Esteban okwä namani, **56** kākwe niebare krörö:

Jukwe kā käinbti tä tikani nibi tuen tie amne, Ni Kā Nebtä Ngobo abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwē abko tä nūnaninkä krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñäräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

57 Angwane Sanedrin kākwe kise mikani jökrä ja olobti amne ngrarete kwärä, nikani betekä jökrä Esteban rüere, **58** kākwe Esteban dianinkä juta Jerusalén bäre mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko kākwe dän kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nämāne Saulo yeye, bti nikanintre Esteban täke jābti kāmikakäre.

59 Esteban tākā namani jābti angwane, blitabare krörö kwe jakrä Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kanti yete, niebare kwe.

60 Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, kākwe ñākābare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuenkā kāmē tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñākābare kore, ye btäräbe krütani.

8 **1** Esteban tākā namani kore jābti kāmikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkā Jesu käfti namani ja tare nike bätäkā ngwarbe

Köbö yebtä abko, nitre gätäkā Jesu käfti nämāne Jerusalén abko rüē nikani mike ja tare nike bätäkā ngwarbe tödekabtä Jesubti, ye ngāniene ni kwati nikani kwäräkwärä kā Judeate amne kā Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén. **2** Esteban kāmikani, yebti ni ruäre nämāne tödeke era metre Ngöböbti, ye kākwe Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre. **3** Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkā Jesu käfti juain ngwarbe jökrä, aiseite nitre ye jiebtä Saulo namani näin kise-re ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jāke tementa ju bäre, bti namani kite ngite jökrä kā teri tödekabtä Jesubti.

*KUKWE KUIN JESUBTÄ
KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE
SAMARIATE
(8.4—9.43)*

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kanti

4 Nitre tödekaka Jesubti nämāne Jerusalén ngitiani, ye

abko namani niken mdente ere-re, kántikánti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda. 5 Nitre ye ngätäite abko ni töde-kaka iti Jesubti kädian nämane Felipe abko nikani nebe juta bäri ütiäte Samariate, kánti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesu-btä. 6 Felipe namani blite angwane, ni jökrä namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñan angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñan tuabare nuene okwäbti Jesu die bä mikakäre abko krörö: 7 Ni kwati btä üai käme nämane abko namani niken mento btä. Üai käme ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebeta quinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebeta quinta jökrä Jesu diebti Felipeye. 8 Yebtä abko kä namani nuäre kri ni jökräbtä juta yete.

Kukwe nakaninkä Simón Mago yebtä

9 Akwa kä Samariate yete abko ni nämane iti. Ni ye abko kädian nämane Simón. Simón ye abko käre nämane sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñan angwane niara nämane ja mike ni ütiäte kri kwrere. 10 Ne aisete nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrä niara kukwei nuakäre, kä namanintre niere:

Ngöbö di kri tä ni nebtä, namanintre niere.

11 Kä raire Simón nämane sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñan töi namani krütare, aisete ni kwati namani nekete ben.

12 Akwa Ngöbö amne Jesu-kristo nämane gobrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipe-kwe angwane, nitre ye käkwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti jökrä, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käfti. 13 Erere arato, sukia Simón ara jire käkwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käfti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñan tuabare Felipe nämane nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñan töi namani krütare mda.

14 Ngöbö kukwei kuin Jesu-btä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti. 15 Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke, 16 ñobtä ñan angwane nitre Samariabo käkwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekäbe ñöte Jesu käfti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nüke btätre. 17 Yebti Pedro amne Juan käkwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai

Deme nükani btätire. **18** Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nuke btätire Simón okwä-bti, yebtä abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre, **19** käkwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rüka-dre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

20 Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kä ja tare nikakrä kánti, ñobtä ñan angwane jändrän kuin bianta ngwarbe Ngöbökwé nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti. **21** Ye aisele ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwärekré, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwé nuene jire chi nunbe.

22 Akwa ma töi käme, ye makwe kita temen amne makwe ja di kärä Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwé diandrekäta mabtä. **23** Tita niere kore mae, ñobtä ñan angwane ma moto romon krübäte amne ma töita kukwe kämekäme aibe-btä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

24 Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

25 Yebti Pedro amne Juan käkwe kukwe kuin ni Dänkien

Jesubtä kädriebare ünän kä yete, bti nikaninta juta Jerusalén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kä kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebata Jerusalén.

Felipekwe blitabare sribikä ütiäte Etiopiabobe

26 Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusalén btä kä kaibete tä neme juta Gaza, yebti nánta, niebare angelekwe ie.

27 Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nämane Candace abko kräke ni Etiopiabo ye nämane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö kälkitekä Jerusalén, **28** bti jataninta ja jiebtä ja käite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jākä nämane mdäkwe abko te niara nämane tākānintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekā kädian nämane Isaiās kākwe tārā tika-ni, yebtä niara nämane ñäke angwane, namani ngätäi Felipebe. **29** Angwane Ngöbö Üai Deme kākwe niebare Felipeye:

Kareta jākāta mdäkwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üai-kwe ie.

30 Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tārā Isaiās btä ni

*Kareta jákàta mdákwe, te Felipe tà nàin Ngöbö Kukwei kädriere
(Hechos 8.27-31)*

Etiopiabo nàmane ñàke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñàke, ye tà nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

31 Angwane ni ye kákwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne diriká ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe káräbare táketbe karetate kwe jabe. 32 Tärä btä nàmane ñàke abko nere:

Kordero játa niken kámikadre, kwrere jire niara jänikani.

Erere arato, kordero játa niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nàmane kwekbe

amne ñákäbare ñakare ja dokwäre kwe.

33 Niara mikani ngwarbe ni mda mdakwe akwa, ja mike ngite ñakare, akwa ngite niebare.

Niara ngämi ngäbäkre bkäne, känenkri kámikani kwe, aisete bküntre ñakare jire.

Isaías 53.7-8

Kukwe ne mdenbtä nàmane ñàke abko jarabare Felipeye.

34 Angwane ni Etiopiabo ye kákwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekä ye abko nàmane blite jabtä ya, o nàmane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

35 Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämane ñäke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare käne ben. Erere arato kukwe mda mdabti, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie.

36 Yebti nämane näin ji ngrabare, te nikani mate ñöbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye kākwe niebare Felipeye:

Nete ñö tärä, aise te émakwe ti ngökadre ñöte nete abko rabadre ñö? niebare kwe ie.

37 [Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.]^c

38 Ye btäräbe kareta mikamna nünenkä kwe, bti nikanintre nebe ñöbtä angwane, Felipekwe ngökani ñöte. 39 Yebti jatanintre nüketa jate angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwena ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aise te Felipe tuaninta ñakare mda kwe. Akwa niara abko btä kä namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete. 40 Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kanti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

Saulokwe tödekani Jesubti
(Hechos 22.6-16; 26.12-18)

9 1 Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadüke ñakare, gata kää mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aise te Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kanti, 2 kākwe tärä kārābare ie ngwiandre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote. Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalénte, abkokäre tärä kārābare kwe. 3 Ye erere bkänä, tärä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe ñotra trä dirare kä känbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen.

4 Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

éSaulo, ñöbtä mata näin kiserere kore ti jiebti ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

5 Angwane Saulo kākwe niebare mda:

éMa abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye kākwe niebare mda Sauloye:

Ti abko Jesu ara, aise te nitre tödekaka tibti jiebti mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebti mata näin,

^c 8.37 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinquinbtä.

akwa ti ne ara jire jiebtu mata näin. [iYe ñobtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

6 Angwane Saulo abko namani grüekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, käkwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]^d

Angwane ni Dänkien käkwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kanti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

7 Angwane nitre nämane näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre. Yebtä abko kä jürä namani krübäte btäre amne namanintre nünaninkä kwekbe jökrä. 8 Yebti Saulo nämane temen, nükani dikekäta krö, käkwe okwä ngianinte ngwane, kä namani iko okwäte amne kä namani tuen ñakare ie, aiseite nitre nänkä ben ye käkwe kani küdebtu, nikanintre ngwena nebe juta Damascote. 9 Ye kanti Saulo namani köbömä jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bänbare kwe ñöye amne mröye arato.

10 Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämane nüne iti. Ni ye abko kädian nämane Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dänkienkwe ja mikani tuare

köböre kwrere mda, käkwe niebare krörö ie:

iAnanías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananías kwe niebare:

¿Ye dre, ti Dänkien? niebare kwe mda.

11 Angwane ni Dänkien käkwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nän amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye gwiriete. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe.

Niara tä blite Ngöböbe amne 12 ni iti kä Ananías niki nebe niara kanti, käkwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aiseite nän kanti, niebare ni Dänkienkwe Ananíasye.

13 Ni Dänkien kukwei jarabare kore Ananíasye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dänkien, nitre deme makwe nünanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare niki krübäte, ye abko ni kwati käta niere tie. 14 Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nüne nete abko järıkadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tarä käräbare kwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tarä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nüke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kanti se? niebare Ananías kwe.

15 Akwa ni Dänkien käkwe niebareta mda Ananíasye:

^d 9.5-6 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bari kuinkuinbtä.

Nitre kä mdabti ñakare israeli-tare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israeli-tare ngätäite jrei tärä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aisete nän kanti, tita niere mae Ananías. **16** Ni ne käkwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananíaye.

17 Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kanti. Namanina yete angwane, nikani gwä, käkwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mräkä Saulo, Jesu käkwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden käkwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä, abkokäre ni Dänkien Jesu ara käkwe ti juni ma kanti nete, niebare Ananíakwe Sauloye.

18 Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämane Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías käkwe ngökani ñöte. **19** Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo käkwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre

tödekaka Jesubtibe. **20** Ye btäräbe sinagoga kantikanti Saulo nikani niere krörö:

Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

21 Yebtä abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiebtini noko nämane näin kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

22 Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yebtä abko, nitre israelita nämane nüne Damasco käkwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nuke gare ietre.

23 Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita käkwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre. **24** Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kanti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre. **25** Akwa nitre ja töitikaka Saulobe käkwe Saulo mikani kutia krite, bti gibianinkä kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

26 Abti Saulo nikani nebeta Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä ñan angwane Saulokwe Jesu kaní ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btätre.

27 Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämane Bernabé abko nikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo nikani Damasço angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre ji ngrabare ie. Erere arato ni Dänkien käkwe blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. **28** Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane namanintre niken gwaire kwäräkwärä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä. **29** Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko tö namani Saulo kämikai arato. **30** Ye abko Saulo mräkätre tödekaka Jesubti käkwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kanti abko, Saulo juaninta kwetre nebeta ja käite juta Tarsote.

31 Yebti abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämane nüne kä Judeate,

Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jame jökrä amne Ngöbökwe die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

Pedro abko käkwe Eneas mikaninta quinta Jesu diebti

32 Pedro abko nämane näin basare kwäräkwärä mräkä Jesu käftiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakäre nitre deme Ngöbökwe nämane nüne juta yete yebe. **33** Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kädian nämane Eneas, kanti Pedro nikani. Ni ye abko, kä kwä kwära namani ruen ñakare ngrabare abko kisete nämane bren. Abtä nämane jänbtibe, btä Pedro namani. **34** Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tä ma mike-ta quinta, aisete näin krö. Jän makwe ye ükete au jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Eneas nükaninbe dikekä krö. **35** Eneas namaninta quinta kore, ye abko ni kwati nünanka juta Lidate amne nitre nünanka kä Sarónte käkwe tuani angwane, kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä kani ngäbti kwetre arato.

Jesu diebti Pedrokwe Dorcas mikaninta nire

36 Kä ye ngwane abko, meri tödekaka Jesubti nämane nüne iti juta Jopete. Meri ye abko kädian

nāmane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko käre nāmane jändrän kuin nuene ni mda mdakrä amne käre nāmane ni bobre bobre die mike arato. **37** Akwa kä ye ngwane Dorcas näkäni bren jume amne krütani. Dorcas krütani angwane, jukaninte, bti ngwäkä jänikani nebe ju käin ninkri yete, kanti mikani gwi kwetre uliekäre.

38 Juta Jope ye abko nāmane känime juta Lida ken. Pedro nāmane juta Lida ye kanti gani nitre tödekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro kärere. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kanti, kākwe niebare ie:

Brän jötrö nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

39 Ye erere bkänä, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwäkä nāmane mikani gwi, ye kanti nikani Pedro ngwena amne, meri kän brare krütanikrütani nāmane yete abko müare kwärä ja ükaninkrö jökrä Pedro bäre kwetre, bti Dorcas nāmane nüne angwane, Dorcakwe dän ño ño dikani ni bobre bobre kräke, ere namani mike tuare jökrä Pedroye. **40** Akwa Pedro abko kākwe juani jökrä ju bäre, bti namani ngukudokwäbti temen blite Ngöböbe. Pedrokwe blitabare ünän Ngöböbe, bti Dorcas ngwäkä mikani nāräre kwe, kākwe niebare krörö ie:

¡Tabita, näin krö! niebare kwe ie.

Btäräbe Tabitakwe okwä ngianinte amne okwä namani Pedro-btä se kwrere, bti namani tākänintbe. **41** Angwane Pedrokwe kani küdebt, ganinkrö krö kwe. Tabita namani nūnaninkä krö angwane, nitre tödekaka Jesubti nāmane yete amne meri kän brare krütanikrütani nāmane yete ju bäre, ye Pedrokwe käräbareta gwä, bti meri nūkaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre. **42** Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nūnanka juta Jopete kākwe gani angwane, ni kwati kākwe tödekani Jesubti arato. **43** Yebti ni sribikä iti nbi kwatabtä kädian nāmane Simón nāmane nüne arato juta Jopete, ye kanti Pedro namani nüne bä raire mda.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE NITRE ÑAKARE ISRAELITARE NGÄTÄITE

(10.1—28.31)

Corneliokwe Pedro käräbare

10 **1** Kä ye ngwane abko, juta Cesareate ni nāmane iti kädian nāmane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nāmane mikani nitre rükä kädian nāmane Batallon Italiano ye dänkiene. **2** Cornelio amne mräkä kwekwe nāmane Ngöbö tarere amne nāmane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nāmane ngwian bien kabre nitre israelita bobreye die mikakrä amne käre nāmane blite Ngöböbe arato. **3** Bati nänä okwä krämä näre dere angwane, bati-be kukwe namani tuen köböre

kwrere krörö ie: Angele Ngöbö-kwe jatani, nükani gwi niara kánti, namani tuen metre kwrere ie, kä namani niere ie:

iCornelio! niebare ie angele-kwe.

4 Angwane Cornelio okwä namani kwekbe angelebtä amne kä jürä namani krübäte btä, kākwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dānkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

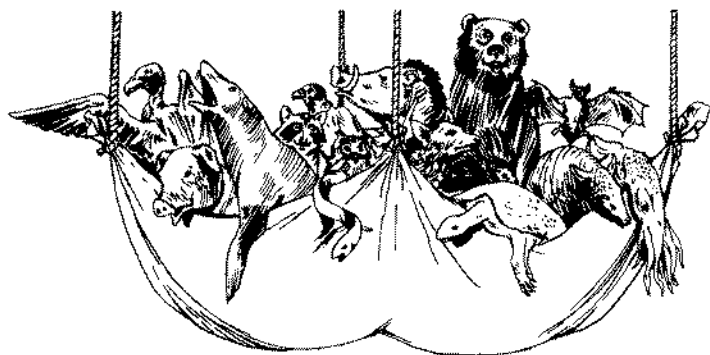
Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare. 5 Ne aisete makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro

nieta, ye kārere nūke ja kānti nete. 6 Niara tā nūnentbe Simón mdara jire kānti mren kōrābti. Simón ye abko sribikā nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Cornelioye.

7 Yebti angele blitaka Cornelio, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikā kwekwe kārābare nibu amne ni rükā kä namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribi-btä kārābare iti kwe. 8 Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jōkrā kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöbökwē kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

9 Yebti jändrinane nānā jatinina nūke ruāre angwane, nitre juani Corneliokwe ye abko

Dān kwata kri mākāninte kōrā krābkā btā kwārikwāri abko te jändrän nākare dbe kwetadre tā tuen köböre Pedroye (Hechos 10.9-16)

namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe.

10 Angwane mrö namani krübä-te Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribe nämane krire kräke angwane, Ngöbökwé jändrän mikani tuare köböre kwere krörö ie: **11** Kä käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dän kwata kri nämane mäkäninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko gibaninkä timon, nükanı mate dobobtä temen okwäbti. **12** Dän kwata kri yete abko jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämane. Erere arato, jändrän yorekä tementa temen-ta bätäkä ngwarbe nämane amne nukwä bätäkä ngwarbe nämane arato abko namani tuen Pedroye. **13** Ye btäräbe

Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, niebare kwe ie.

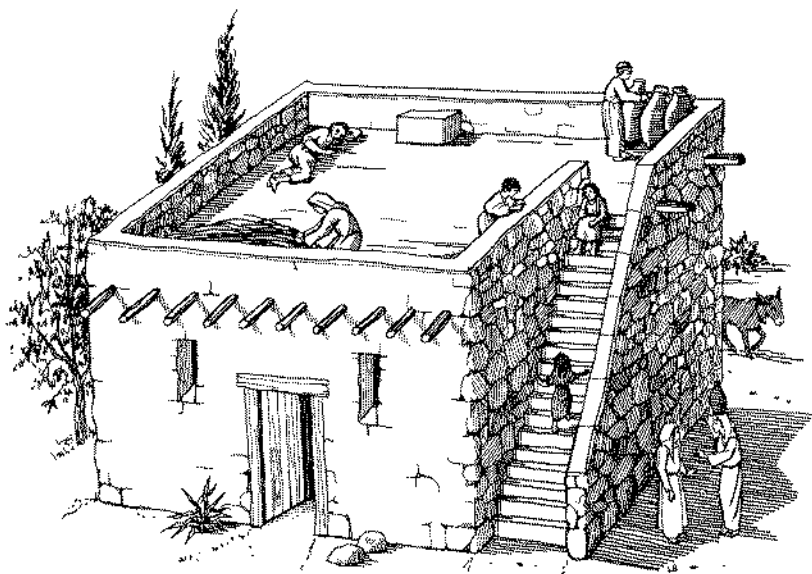
14 Pedro käkwe niebare mda:

Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete ñakare, akwa jändrän ñan dbe kwetadre aibe tä dän kwata kri te, aisete tikwe ñan kwetadre, niebare Pedrokwe.

15 Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, käkwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

16 Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bämä jire ie, bti dän kwata kri ye

Ju nitre israelitakwe bā nämane kore Jesu näire (Hechos 10.9)

jänikaninta kä käinbti niara okwäbti tuani kore kwe köböre kwrere. **17** Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, ñobtä ñan angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko ñan namani nuke gare ie, aiseite namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nukani jukwebtä käkwe Simón ngwianintari. **18** Yebti namanina jukwebtä Simón kanti angwane, ñäkäbare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato, ye tä nüne nete ya? niebare kwetre.

19 Angwane Pedro abko nämane töbike kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme käkwe niebare ie:

Pedro, ni nü nimä, käta näin ma känentari abko tä nokote. **20** Ne aiseite nänta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe ñan töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä ñan angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

21 Ye erere bkänä, Pedro nämane jubti käin, jataninta timon, käkwe niebare nitre yeye:

Ti ne mden känänta munkwe ye. ¿Drekäre munta näin ti käene? niebare Pedrokwe ietre.

22 Angwane nitre ye käkwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio käkwe nun juamba ma tuen nete. Niara abko tä nünemetre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nitre israelita kwati käta

mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kanti angele deme Ngöbökre nukani, käkwe ma karamna amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niara kwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

23 Angwane Pedrokwe kärebare gwä. Ye kanti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kanti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkatre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba. **24** Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko nämane ngibiare amne, Corneliokwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe ükaninkrö kwati, ben nämane Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe. **25** Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Corneliokwe kani ngäbti, käkwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae. **26** Akwa Pedro käkwe niebare Cornelioye:

Ti abko ja kwrere mabe, aiseite makwe ñan ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Nänta krö, niebare kwe ie.

27 Yebti blitare kwärä, nikanitre gwä angwane, ni nämane ja ükaninkrö kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani. **28** Angwane Pedrokwe niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti

ne kwrere kākwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tā ūkaninte kore nun-kwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbökra abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbökwe mikaba gare tie. **29** Ye mden kisete, ti kārābare nūke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekābe. Tikwe ñākāba ñakare mda, bti ti jataba, aisete ɛdrekāre munkwe ti kārābare nūke nete abko ti tō nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

30 Abtā Cornelio kākwe niebare mda ie:

Mākāira ñānā okwā ne nāre angwane, ti nāma blite Ngöböbe ñānā okwā krāmā nāre dere ja juete nete angwane, batibe ni rükaba iti ti kānti. Ni ye abko btā dān trā ngitiekā rükaba ti kānti, **31** kākwe nieba krörö tie: Cornelio, mata blite Ngöböbe, ye abko jarabare Ngöböye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato, **32** aisete makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kādianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kārere nūke ja kānti nete. Niara tā nūnentbe Simón mdara jire kānti mren kōrābti. Simón ye abko sribikā nbi kwatabtā, nieba kwe tie. **33** Ye kwrere bkānā, jōtrö tikwe nitre nimā se juanba ma kārere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko kái nibi nuāre tibtä. Mtare nita jōkrā ketetibe Ngöbö ngwārekri nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dānkienkwe mae, ye erere nunta

biare ma kukwei nuakāre, niebare Corneliokwe Pedroye.

34-35 Angwane Pedro nikani blite, kākwe niebare mda:

Ni jōkrā ūtiāte ja kwrere Ngöbökra, aisete tā ni kitete ñakare ni mda mda ngātāite, akwa ni nūnanka juta mdente mdente kāta Ngöbö mike ūtiāte jae amne tā nūne metre abko Ngöböta juto biare kaen ngābti jōkrā, ye abko nena gare tie mtare. **36** Kukwe ye abko Ngöbökwe mikani gare nun israelitaye abko krörö: Jesukristo ni jōkrā Dānkien ye kōböire ni jōkrā rabadre ja māketa amne nūnenta jāme jōkrā. **37** Ye rabadre gare, abkokāre Juan Bautista jatani ja ngökamna ñöte nie angwane, dre nakaninkā kā Galleate niken nebe kā Judeate jōkrā, ye gare kuin munye abko krörö: **38** Jesu Nazarebo, ie Ngöbökwe ja di biani kri amne Ngöbökwe ja Ūai Deme mikani tāte btā abko diebti nāmāne nāin jāndrān kuin nuene amne ni bren bren nāmāne ja tare nike diablu ngoto tāni abko mikaninta kuinta kwe. Ngöbö nāmāne Jesube abko diebti jāndrān ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

39 Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita kāite amne juta Jerusalēnte, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka kākwe tuani ja okwā jenbti. Jesu mūre ketani krusobtā nitre israelitakwe, **40** akwa kōbōmākāre angwane, Ngöbökwe mikaninta nire, bti Ngöbökwe mikani tuadre nun ngātāite. **41** Akwa Ngöbökwe ñan mikani tuadre nitre

israelita jökräye, akwa nun diaininkära kena Ngöbökwe, nunye Ngöbökwe Jesu mikani tuadre. Jesu nükaninta nire, abti nun ne aibe käkwe mröba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbökwe tuanimetre tuen. **42** Ngöbökwe niara mikani Kri-tobore ni nire kräke amne ni krütani kräke, ye abko nun juan-ba niere kwe ni jökräye. **43** Jesu ne mdenbtä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe blitabarera angwane, niebare krörö kwetre: Nire nire ngite kukwe käme nuenbtä abko käkwe tödekadre Jesubti angwane, Ngöbö-kwe niara ngite diandikä btä Jesu köböire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbö Üai Deme nükanani kena nitre ñakare israelitarebtä

44 Pedro nämane blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yebtä Ngöbö Üai Deme nükanani se kwrere. **45** Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani arato, yebtä abko nitre israelita tödekaka Jesubti nükanani siba Pedro mukore, ye ñan tõi namani krütare btätre, **46** ñobtä ñan angwane ni jökrä namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitikani ñakare kwetre amne namanintre Ngöbö käikitekä jökrä okwäbti. Yebtä abko, Ngöbö Üai Deme nükanani btätre gani kwetre. **47** Angwane Pedrokwe niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbökwe ja Üai Deme biani, ye kwrere

Ngöbökwe bini arato nitre neye, aisete nikwe niaratre ngökadre ñöte Jesu käbti ruen tie, niebare Pedrokwe.

48 Bti Cornelio amne mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe btä Ngöbö Üai Deme nükanani, ye Pedrokwe ngökamna jökrä ñöte Jesukristo käbti ni mda mdaye. Erere ngökanintre ñöte kwetre, bti Pedro rabadre nüne köböbu, köbömä mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

Dre nakaninkä Cornelio kanti abko Pedrokwe niebare

11 **1** Pedro ngämi nüketä Jerusalén, ye känenkri nitre ñakare israelita käkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä kani ngäbti arato, ye abko gani nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda-kwe amne nitre tödekaka Jesubti nämane nüne kä Judeate ye käkwe gani arato. **2** Abtä Pedro nikani nebeta Jerusalén angwane, nitre israelita ruäre tödekaka Jesubti nünanaka kä Judeate namani ñäke Pedro rüere, **3** käkwe niebare krörö Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. iSe ñobtä abko ma jananbare mröre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

4 Abtä kukwe nakaninkä ño ja täritäri, ye erere Pedro nikani niere jökrä abko krörö:

5 Ti nämä juta Jopete blite Ngöböbe angwane, jändrän dân kwata kri mäkäninte

kwärikwäri körä ketabkä btä, kwrere jire nämane kä käinbti, rababa kite nüke ti nämä ye kánti abko tikwe tuaba köböre kwrere. **6** Akwa jändrän yete abko dre nämane ti tö rababa tuai, kākwe mikaba ñäräre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämä te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämä te. Erere arato, jändrän ngwarbe känsenta bätäkä ngwarbe nämä te. Mdakäre abko, jändrän yorekă tementa amne nukwä bätäkä ngwarbe nämä te arato, btä ti okwä rababa. **7** Ye btäräbe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kāmike kwetadre jae, nieba kwe tie. **8** Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere tikwe ñan kwetabare jire chi, aisete tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie. **9** Angwane Ngöbö kä käinbti kākwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöbökwē, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, nieba kwe tie. **10** Ngöbökwē ñākāba bāmā jire kore tie. Yebti dän kwata kri ye jārikabata kä käinbti ti okwäbti.

11 Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kánti.

12 Angwane tikwe ñan kä jürä ngwian dre niken bentre, Ngöbö Üai Deme kākwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti

mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebē juta Cesareate angwane, ni nämä iti yete kánti nun rikaba jökrä nebe gwi. **13** Angwane ni ye kākwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, kākwe nieba krörö: Angele rükaba nūnaninkä nete, kākwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen kārere jötrö nüke ja kánti nete, **14** ñobtā ñan angwane Ngöbökwē ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kārä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye. **15** Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere. **16** Ye ngwane ni Dänkien Jesu kākwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ño aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwē ja Üai Deme biandi nūnakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie. **17** Ye mdenbtä abko, ni israelita kākwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwē ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ¿se tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

18 Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñäke Pedro rüere ye kākwe Pedro kukwe nuani ünän angwane,

namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö käikitekä mda, käkwe niebare:

iNitre ñakare israelitare raba-dre nüne käre-käre Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

19 Esteban kämikani, yebti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitiani jökrä kwäräkwarä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquía. Nikanintre ye kántikánti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätäre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre. **20** Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato.

21 Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja töi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti. **22** Ye abko nitre gätäkä Jesu käbti nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquía mda. **23** Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta

Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin namani tuen Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, käkwe ja töi mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre. **24** Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Úai Deme nämane täte btä amne nämane tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aisete niara nämane kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

25 Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo känene.

26 Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kánti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquía ne mden kánti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

27 Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämane Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate. **28** Nitre ye abko, iti kädian nämane Agabo. Bati nämane gätäbtä angwane, namani nünaninkä krö amne, Ngöbö Úai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gobrane, ye kántikánti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämane gobrane

angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen. 29 Abtä nitre tödekaka Jesubti nämáne juta Antioquíate ye kákwe ja tói mikani ngwian juen ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nuke töre ngwian bien nuäi, ye erere namanintre bien. 30 Ngwian úkaninkrö kore ja mräkätre die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

Santiago kámikani amne Pedro abko kitani ngite

12 1 Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu kábtí Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti. 2 Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kámikamna ngitrabti, ye erere Santiago kámikani. 3 Santiago kámikani kore, ye abko namani dbe nitre israelitakrä, namani tuen jrei Herodeye, aiseite Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kädianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämáne, ye näire Pedro kani ngite. 4 Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kánti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja tärítäri Pedro ngibiarebti. Yebti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä

ngwärekri kukwe úkatekäre btä amne kámikakäre, Herodes namani nütüre. 5 Ne aiseite Pedro nämáne ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu kábtí abko namani jadúke ñakare, ja di käre Ngöböye Pedrokrä.

Angele kákwe Pedro tikaninteta

6 Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärekri kukwe úkadrete kámikakäre, ye kánenkri deo angwane, kadena nämáne kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämáne mäkäninte guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämáne kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämáne nibu arato jukwe ngibiarebti. 7 Angwane batibe angele ni Dánkienkwe nükani gwi, Pedro nämáne ye kánti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämáne ngite ye kánti. Angwane angele ye kákwe Pedro nuaninbtä kronabtä, kákwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämáne kitani Pedro küdebtä ye ngitianintbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere. 8 Angwane angele ye kákwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angelekwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jie-bti, niebare kwe ie.

9 Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiebtä. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nuke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie. 10 Akwa guardia nämane käne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kanti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kanti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yebti nikani bä mente se kwrere angwane, angelekwe Pedro mikaninte kaibe.

11 Angwane batibe angele nukani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein käme tibtä abko ngäniene ti Dänkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

12 Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe María juete. María ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kanti Pedro nikani. Kä ye kanti abko, ni nämane ja ükekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokrä.

13 Pedro nikani nebe ki jukweibtä, käkwe ñäkäbare gwäkäre amne, nire nämane ñäke jukwebtä abko meri sribikä bati kädian

nämane Rode nikani tuen.

14 Angwane Pedro kukwe nukani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aiseite jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekäbe nementa gwi, käkwe niebare:

iPedro tä jukwebtä! niebare kwe.

15 Abtä nitre nämane gwi ye käkwe niebare mda ie:

iMa ngwarbe kä kwitekä jabti nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämane kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

16 Akwa Pedro abko namani ñäke janknu jukwebtä amne, ni mda mda nikani, käkwe jukwe tikani, bti Pedro nämane yete bkänä, btä okwä namani angwane, töi ñan namanintre krütare btä. 17 Akwa niaratre käkwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mräkä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabti ngitie Herodes ngäniene.

18 Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä

nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nūke gare ietre, aisete namanintre ja mike ngite jirekåbe kwåri-kwåri. **19** Angwane Herodekwe Pedro kånåntarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä nia-ratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kåmikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämane kå Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda. **20** Herodes ngå-mi niken juta Cesareate, kånen-kri niara namani romon nitre nūnanka juta Tirote kråke amne nitre nūnanka juta Sidõnte kråke, aisete namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiåte ütiåte nūnanka juta kubute ye kåkwe ja tõi diani rikakåre gwaire Herodes kånti juta Cesareate kukwe ükete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidõnbo nämane mrõ køkõ jae kå Herodekwe kånti, aisete tõi namanintre kukwe ükete. Ye erere bkånå, ni sribikå ütiåte nämane sribire iti Herodekrå abko kådian nämane Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidõnbo kåkwe blitabare, ye kõböire abko Herodes rabadre ja måketa jåme bentre, abkokåre blitabare kwetre Blastobe.

21 Yebtä abko, Herodekwe gåtå kõböi kitani mda kråke. Ye erere gåtå kõböi nūkani angwane, Herodekwe dån båri nuåre, ütiåte kri kitani jabtå ja jreire bå mikakrå, bti namani tåkånintbe ja tåkrå gobrankråbti angwane, kukwe niebare kwe ietre.

22 Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñåke jume ja dibti niara moto mikakåre jåme jakrå, kå namani niere krõrõ:

Ni tå blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngõbö ara nū iti, kåta blite se, namanintre niere kore ie.

23 Ye btåråbe angele ni Dånkienkwe kåkwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiåte ngõbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrå amne Ngõbö era metre abko mikani ütiåte ñakare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe kåkwe Herodes kitaninkå ja tubtä.

24 Niara krütani kore, ye tåbti Ngõbö Kukwei nikani niren båri mda kå ye kåntita temen amne, Ngõbö Kukwei diri namani kå jökråbti arato kå ye kåntita.

25 Abti Bernabé amne Saulo kåkwe sribibare ünån jökrå Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kådian nämane Marcos arato abko jånikani kwetre jabe.

Bernabé btå Saulo juani blite Jesubtä

13 **1** Nitre gåtåkå Jesu kåbti nämane juta Antioquíate, ye ngåtåite nitre Ngõbö kukwei niekå nämānena amne nitre Ngõbö Kukwei dirikå nämānena abko kådian nämane krõrõkrõrõ: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kådian nämane Chen arato), Lucio juta

Cirenebo amne Manaen. Manaen ne abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko kākwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo nāmane arato. 2 Batira jire nia-ratre nāmane ja ūkaninkrö Ngö-bö kälkitakakäre amne ja bāinkäre Ngöbökrä angwane, batibe Ngöbö Ūai Deme kākwe niebare krörö ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe
käräbarera sribi nuene jakrä, ye
kräke niaratre denkä jenena
munkwe juankäre sribi ye nuene,
niebare Ngöbö Üai Demekwe.

3 Angwane blitabare ünän kwetre Ngöböbe amne ja bāinbare ünän kwetre Ngöbökrā, bti kise mikani kwetre Bernabébtī amne Saulobti ja di biankāre ietre, bti juani kwetre mda.

**Bernabé btä Saulo käkwe
blitabare Jesubtä Chiprete**

4 Abti Ngöbö Üai Deme
käkwe Bernabé amne Saulo juani
kore angwane, nikanintre nebe
mren köräbti juta Seleucia. Ye
kánti nakwani rute, bti nikani kä
butubti Chipre. 5 Ye ngwane
abko Juan nikani siba Bernabébe
amne Saulobe niaratre die mika-
käre. Juan ne mden abko kädian
nämane Marcos arato. Nikanin-
tre nebe mren köräbti juta Sala-
minate, Chipre kánti angwane,
sinagoga nämane Salamina, ye
kántikánti nikanintre blite Ngö-
bö kukwei kuin Jesubtä.

6 Niaratre kākwe dikakabare
jōkrā kā butubti Chiprete Ngōbō
kukwei kuin Jesubtä niekāre. Abti

nikani nebe juta Pafote mda. Kā ye kanti abko ni israelita sukiare nāmane iti. Ni ye abko ni ni ngōkaka, akwa nāmane ja mike ni Ngōbö kukwei niekā kwrere. Ni ye abko kādian nāmane Bar-Jesu abko ben Bernabé amne Saulo namani ngātāi. **7** Chipre yete ni iti kādian nāmane Sergio Paulo nāmane gobrane emperador romano krāke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrare ye nāmane ja gete. Gobran ne abko tōbtā krūbāte abko tō namani Ngōbö kukwei nuai, kākwe Bernabé amne Saulo kārābare blite jabe Ngōbö kukweibtā. Erere nūkanintre kanti. **8** Akwa ni kwrare ne arabe kādian nāmane Elimas arato abko ñan tō namani gobran Sergio tuai tōdeke Ngōböbti, kā namani Ngōbö Kukwei mikamna ūtiāte ñakare kisere gobran Sergioye. **9** Angwane Saulo abko arabe kādian nāmane Pablo arato btā Ngōbö Ūai Deme namani tāte, kākwe okwā ketaninte kwekbe ni kwrare yebtā, **10** kākwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma tõi käme. Ma diablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinkuin rüere. Mata rüere ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete, 11 mtare ni Dänkien Jesu käkwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kä ikote, aisete kä ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nünandi bä raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kä ngidianinte iko Elimas okwäte amne kä namani iko jökrä okwäte se kwrere.

Angwane ni mdakwe kadre kü-debti rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kä namani tuen ñakare ie aisete.

12 Elimas namani kä ikote kore gobran okwäbti, yebtä abko kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä diri namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, käkwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé amne Pablobtä kä butubti Chiprete.

Saulo btä Bernabé käkwe kukwe kuin Jesubtä niebare juta Antioquía kä Pisidiate

13 Nebti Pablo amne kukwe muko mda mda nämane näin ben abko nakwani rute mren köräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete kä Panfiliate. Ye kánti Juan Marcos käkwe kä mikaninkä btätre, kä nikaninta ja jiebtí nebe-ta Jerusalén. **14** Pablo nämane kukwe muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquía kä Pisidiate mda. Ye kánti köbö jadükakrä nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagocate, kánti nämane tákänintbe. **15** Abti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne tärä tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, yebtä ñakäbare ünän jökrä angwane, nitre ji dokwäte sinagocate käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, kukwe tärä mun-kwe niedre ja mräkätre die

mikakrä ne ngwane, kä tärä bli-takrä munye mtare, niebare kwetre.

16 Angwane Pablo namani nünaninkä krö amne, ni jökrä käkwe niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñakare israelitare tä nete arato käta Ngöbö mike ütiäte jae, olo ketete ti kukweiye munkwe. **17** Ngöbö ni israelitakwe käkwe ni mräkä kirakira dianinkä jen jakrä, bti ni mräkä kirakira nämane nüne ni menteni kwrere kä jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kribti Ngöbö ara jire käkwe ni mräkä dianinkäta kä Egiptote mento. **18** Abti ni mräkä kirakira käkwe nünabare blo kä gre ketebu jire kä kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñakare jötrö kräke.

19 Angwane ni mräkä kirakira, ye köböire Ngöbökwé juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti kä ye biani kwe ni mräkä kirakiraye jakrä. **20** Niaratre nikani nüne Egipto abti nukaninta nüne Canaán ye abko bäsi kä sientö kräbkä bti kä gre ketebu-bti kwä jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwé nitre rükä jie ngwianka mikani gobrane mda ni mräkä kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei niekä Samuel näire.

21 Yebti ni mräkä kirakira käkwe jrei käräbare Samueliye mda abko rabadre gobrane

niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwe Saül tukwe mikani jreire kä gre kete-bu jire niaratre ngätäite. Saül ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jata-ni Benjamín mräkäkri. **22** Abti Ngöbökwe Saül dianinkä mento angwane, David tukwe mikani jreire mda Saül täte kwe amne, Ngöbökwe niebare krörö Davi-btä: Isaí ngobo David ne abko käkwe nünandre ño, ie ti tö, ere-re tä nüne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwe btä. **23** David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jata-ni ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwe köböi mikani nitre israelita diantarikäre, **24** aisete Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbti, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko Juan namani niere ietre. **25** Yebti kä jatani neme braibe nünankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwe, munta nütüre tibtä akwa, ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebtu abko bäri ütiäte tikrä, aisete ja nüke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwe ara, niebare Juankwe.

26 Ja mräkätäre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare käta Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwe

juani nikrä. **27** Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwe nükani gare ñakare nitre nünanka Jerusalénye amne nitre ji dokwäte Jerusalénbo yeye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwebtä btä ñäkäta niken köbö jadükakrä näire bämän kratire-kratire, aisete rükadre gare ietre. Akwa ye abko nükani gare ñakare ietre arato, aisete Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä nämane tikani, btä ñäkäta niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire käkwe mikani neme bare jökrä. **28** Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye. **29** Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämane tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwebtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani. **30** Akwa Ngöbökwe niara mikaninta nire. **31** Yebti nitre käkwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aisete niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni mräkä israelitaye mtare. **32** Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta näin niere munye abko krörö: Ngöbökwe kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe,

33 nita nüne mtare ne abko ni mrākā kirakira bkūn ja tāritāri amne, Ngöbökwe ja kukwei mikani tāte nibe. Ngöbökwe Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ūkaninte kwe, ye namani bare jökrā, ye mden tā tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe.

Ti ma rün makwe mtare,

Salmos 2.7

abko tā tikani kore Salmos krobubtä.

34 Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebarera kwe, aise-te Jesu ñan ngwākā gütadrekā, ye mden abko tikamna täräbtā kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme

biani ja die biankāre

Daviye, ye abko tikwe

mikadi tāte jökrā

munkrā, *Isaías 55.3*

abko tā tikani Ngöbö kukweibtä.

35 Ne mden kisete tärā mdara jire btā tā tikani krörö:

Ni Deme makwe, ye makwe

ñan ngwākā tuadimetre

ngütekā, *Salmos 16.10*

abko tikamna kore täräbtā Davi-ye Ngöbökwe.

36 Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan tikani jabtā kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye erere sribibare kwe. Yebti niara krüta-ni angwane, doboi mikani mrākā kānekāne ngätäite amne niara ngwākā ngütaninkā jökrā, aise-te kukwe ye ñan nāmane tikani Davibtä gare kuin nie. **37** Akwa Jesu mikaninta nire Ngöbökwe

ye abko ngwākā ngütaninkā ñakare, **38** aise-te Jesu aibe köböire Ngöböta ni ngite kukwe káme nuenbtā denkā mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye ja mräkätre.

39 Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtā tāte Ngöbö ñan namani mun ngite denkā munbtā amne, mun ñan namani tuen kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrā kākwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwā-rekri abko Ngöbökwe niedre btā abko rabadre gare munye, abko-kāre nunta blite Jesubtä munbe, **40** ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekā kākwe tärä tikani kira abko erere ñan raka-drekā munbtā, abkokāre mun-kwe mokredre jabtī, kukwe tikani krörö ne ngāniene:

41 Mun Ngöbö Kukwei mikaka

ngwarbe jae ye kākwe

sribi tikwe mika ñāräre

kuin, bti munkwe töbika

kuin btā arato, abti mun

krüta mrā,

ñobtä ñan angwane mun

nāire tikwe jändrän

nuendi, ye abko ni mda

mdakwe niedi munye

akwa, ñan mikadi era

munkwe, *Habacuc 1.5*

abko tā tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

42 Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bäre angwane, jatadre bliteta kukwe nebtā bāmān mdabtā köbö jadükakrāte abko ni jökrā namani ribere ietre. **43** Yebti gätä ngidianinkā angwane, nitre israelita kwati

amne nitre ñakare israelitare kwati kākwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, kākwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablo-btä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko kākwe ja mräkätöre tödekaka kröre Jesubti, ye kitani bäre bäre nūnenkā dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwē ja moto mikani kuin niaratrekrä, yebtä nūnandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabé-kwe ietre.

44 Yebti köbö jadükakrä bāmān mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nūnanka kā ye kanti kākwe ja ūkaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre. **45** Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja ūkekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrere krübäte, aiseite Pablo nāmane kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñāke bāri diānbe Pablo rüere. **46** Angwane Pablo amne Bernabé, btä kā jürä namani ñakare blitakäre, kākwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare kāne, ye abko Ngöbökwē mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweiye, abtä munkwe nūnandre kärekkäre Ngöböbe, akwa ja ruen ūtiāte ñakare munye nūne kärekkäre Ngöböbe, aiseite nitre ñakare israelitare abko ie nun nāin Ngöbö kukwei niere jirekābe mda, **47** ñobtä ñan angwane Ngöbökwē nun

juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tä nūne kā jökräbtī temen abko rabadre dianintari jökrä, abkokäre tikwe ma mikani ñotra kwrere niaratrekrä, *Isaías 49.6* niebare kore Ngöbökwē nunye, niebare Pablokwe amne Bernabé-kwe nitre israelitaye.

48 Pablo amne Bernabé kākwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kā namani nuäre amne Ngöbö kukwei mikani ūtiāte kwetre. Angwane nire nire mikani nūnakäre kärekkäre jabe Ngöbökwē, ye erere kākwe tödekani Jesubti. **49** Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kā ngrabare temen juta Antioquía Pisidia bäre temen. **50** Akwa kā ye kanti abko, meri ruäre nāmane Ngöbö mike ūtiāte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita ūtiāte ūtiāte kākwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nūnanka kā ye kanti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko kākwe ja tōi mikani rüre Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kā ye bäre mento. **51** Abtä Pablo amne Bernabé kākwe dobro mnü ja ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwärekkri, ñobtä ñan angwane niaratre nāmane kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko bā mikani kwetre ie, bti nikanintre

juta Iconio mda. 52 Angwane nitre kākwe kukwe kuin Jesubtä
kanti ngābti abko btātre Ngōbö
Ūai Deme namani tāte amne kā
namani bāri nuāre btātre arato.

**Pablo btā Bernabé kākwe
blitabare Jesubtä juta Iconiote**

14 1 Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta
Iconiote angwane, köbö jadūka-
krā nāire nikanintre sinagoga
yete, kānti blitabare nuāre kwe-
tre kukwe kuin Jesukwe yebtä.
Abtä ni israelita kwati kākwe
tōdekani Jesubti. Erere arato, ni
ñakare israelitare kwati kākwe
tōdekani bti. 2 Akwa nitre israe-
lita ñan tö namani tōdekai bti
abko kākwe nitre ñakare israeli-
tare moto mikani romon ja mrä-
kätre tōdekaka Jesubti rüere.
3 Akwa Pablo amne Bernabé
namani nüne raire Iconiote
angwane, ñan namani rüe jürä
ngwen jabtä akwa, namanintre
kukwe kuin Jesubtä niere
janknu. Angwane ni Dänkien
namani ni tarere ja moto kuinbti
namanintre niere ni jökräye
angwane, kukwe niebare kwetre
ye rabadre era ni mda mdakrä,
abkokäre ni Dänkien namani nia-
ratre die mike, kā namani sribi
kri ñan tuabare nuene niaratre
köböire. 4 Akwa ye ngwane abko
nitre nünanka juta Iconiote abko
kākwe ja ñākāntbe mda, aise-
te ni ruāre namani nekete nitre
israelita tōdekaka ñakare Jesubti
yekri amne ni ruāre abko namani
nekete Jesu kukwei ngwiankakri.
5 Abtä nitre israelita tōdekaka

ñakare Jesubti amne nitre ñaka-
re israelitare kākwe ja töi mikani
kwatibe nitre gobrankabe Pablo
amne Bernabé mikakäre ja tare
nike amne kāmikakäre jäbti.
6 Akwa Pablo amne Bernabé
kāmika brai nāmane, ye gani
kwetre angwane ngitiani juta
Listrate amne Derbete. Juta ye
abko nāmane kākā Licaoniate, ye
kāntita temen Pablo amne Berna-
bé ngitiani. 7 Angwane Ngōbö
kukwei kuin Jesubtä ye kädrie-
bare kwetre kā ye kāntita arato.

**Pablo amne Bernabé kākwe
blitabare Jesubtä juta Listrate
amne juta Derbete**

8 Abti bati Pablo amne Bernabé nāmane juta Listrate
angwane, ni nakwente nāmane
iti juta yete. Ni ye abko dāreba-
re ngüre bren, aise- te nāmane
dikekā ñakare krōta abko nāma-
ne tākāntbe siba yete. 9 Pablo
nāmane blite angwane, niara
nāmane kwekbe Pablo kukwei
nuen. Te batibe, Pablo okwä
namani kwekbe btā angwane,
Jesukwe mikadreta kuinta, bti
namani tōdeke kwatibe namani
tuen Pabloye. 10 Angwane Pa-
blokwe ñākābare jume ja dibti
krörö ie:

iNāin krō amne nūnenkā
metre krō! niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye kākwe ja
tākāninte kānta, nūkaninbe
dikekā krō, bti nikani dikekā
kwäräkwärä ni mda mda okwä-
bti se kwrere. 11 Pablokwe ni
ngüre bren mikaninta kuinta
kore, ye jatani ni jökräye

angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licaoniare, kā namani niere krörö:

iNgöbötire nikwe nikwitani ni bā kwrere abko nūkani ni ngätāite mtare! namanintre niere.

12 Bernabé abko ngöbötire jire jökrā dānkien kādian nāmane Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nāmane blite, aisele niara abko ngöbö kādian nāmane Mercurio^e niebare kwetre ie.

13 Abtā ni blitaka ngöbö Júpiterrebe ni mda mdakrā abko kwe ju nāmane kānime jite juta bāre abko jatani nbi kwane ngwena kāmikadre ietre niaratre mikakāre ütiāte jae. Erere arato, jatani kri blü dātebare koronare ngwena krāke mikakāre ütiāte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrā tō namani jāndrān kukwai Bernabé amne Pablo mikakāre ütiāte ngöbö kwrere jae.

14 Nitire Jesu kukwei ngwianka Bernabé amne Pablo mika tō namani ütiāte ngöbö kwrere ni jökrākwe, ye gani kwetre angwane, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bā mikakāre dān ngiainkā jabtā kwetre se kwrere, bti nikanintre betekā ni mda mda ngätāite tata, ngrarete kwārā kā nikanintre niere krörö:

15 Ja mrākā, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere munbe. iSe ñobtā mun tō nibi nun mikai ütiāte kore jae se! Munta

ngöbötire ngwarbe mike ütiāte jae, ye mikadre jökrā temen munkwe, abkokāre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtā mike gare munye. Ngöbö nire kā kāinta amne kā tementa dātekā, ara-be kākwe mren dātebare amne jāndrān jökrā tā nūne kā kāinta, kā tementa amne mrente dātebare kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngābti, abkokāre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye. **16** Kira abti kā nūke mtare, ni jökrā tō namani dre nuein, erere Ngöbökwetue tūanimetre nuene jökrā.

17 Akwa Ngöbö abko moto kuin, aisele käre jāndrān kuin nuenbare kwe ja mikakrā gare munye abko krörö: Ngöbö ara kātā ñū mike nākāen temen munkrā amne, nura jökrā abko Ngöböta ngwā mike neme kuin munkrā. Ye kwrere Ngöbö ara kātā mrö bien kabre kwetadre munye, kā tādre nuāre munbtā abkokāre, niebare kore Pablokwe.

18 Akwa Pablokwe ñākābare kore, ye abko bāsi namani ütiāte ñakare nitire ye krāke. Ye aisele tō namanintre jāndrān kāmikai Bernabé amne Pablo mikakāre ütiāte, akwa ye abko namani tare krübāte dokwā tāke kām, akwa mrā abko dokwā tākāni kwetre abko nakaninkā kore.

19 Abti nitire israelita nūnan-ka juta Antioquía Pisidiāte amne

^e **14.12** Júpiter amne Mercurio. Júpiter abko ngöbötire dānkien abko nitire romano nāmane nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nāmane juen kukwe mikakāre gare ni mda mdaye abko nitire romano nāmane nütüre.

Iconiote nükani juta Listrate ye kākwe ni mda mda tōi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo tāke jābti kwārākwarā se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jākāni mento juta bāre kwetre. **20** Akwa nitre tōdekaka Jesubti kākwe ja ūkaninkrō Pablo bāre temen angwane, Pablo nūkaninta krō, bti nikaninta nebata jutate. Abti jāndrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabébe abko kukwe nakaninkā kore btātre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquía, Siriate

21 Pablo amne Bernabé kākwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kánti ni kwati kākwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebata juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquíate. **22** Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kántikánti nitre tōdekaka Jesubti kitani nūnenkā dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngāmi gobrane nibti kā kāinbti, ye kānenkri nikwe ja tare nika-di kri kā nebtā, niebare kwetre. **23** Erere arato, Pablo amne Bernabé kākwe ni mikani nitre tōdekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kánti, bti nitre tōdekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko krāke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bāinbare kwetre

Ngöbökrā angwane, ni Dänkien, bti nāmane tōdeke ye ie Pablo amne Bernabé kākwe ja mrākātre mikani gare, bti nikanintre.

24 Pablo amne Bernabé nikani kā Pisidia kánti ta, bti nikani nebe kā Panfiliate. **25** Kā ye kánti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren kōrābti. **26** Ye kánti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquía, Siriate. Juta Antioquía ne mden kánti nitre gātākā Jesu kābti kākwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye kōböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta. **27** Pablo amne Bernabé nūkaninta juta Antioquía, Siriate angwane, ja mrākātre tōdekaka Jesubti kā ye kánti ūkaninkrō jōkrā kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin krāke, ye erere niebare jōkrā kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, krāke ni Dänkienkwe kā biani arato tōdekakrā Jesubti abko niebare kwetre ietre. **28** Yehti Pablo amne Bernabé namani nūne raire mda nitre tōdekaka Jesubtibe juta Antioquía, Siriate. Ne abko nakaninkā kore Pablobtä amne Bernabébtā.

Gätābare kri Jerusalén

15 **1** Kā ye ngwane abko, ni nāmane nūne Judeate abko nikani ruāre nebe juta Antioquíate abko nikani dirire krörō ja mrākātre tōdekaka Jesubtiye:

Ja ñārākrā mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere

mun jökrä ñakare israelitare kākwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwe ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

2 Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti kākwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämāne Jerusalén yebe. 3 Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquíate kākwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kánti ta amne kä Samaria kánti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kánti amne Samaria kánti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare. 4 Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu käfti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye kākwe ja ükaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwe dre dre nuenbare niaratre köböire abko niebare jökrä kwetre ja mräkätreye. 5 Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämāne ruäre yete abko namanintre nünaninkä krö, kākwe niebare krörö:

Ja mräkätre ñakare israelitare kätä tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre

Moisékwe abko niaratrekwe mikadre täte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetre.

6 Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka kākwe ja ükaninkrö jenena blitakäre kukwe yebtä. 7 Blitabare raire kwetre angwane, Pedro namani nünaninkä krö, kākwe niebare krörö kukwe yebtä:

Ja mräkätre, Cornelio amne mräkä kwekwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratre kākwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwe ti dianinkä mun ngätäite, ye gare kuin munye. 8 Amne ni jökrä töi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara kākwe niaratre kani ngäbti, ye bä mikakrä ja Üai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato. 9 Ye abko, Ngöbö ñan tä nitre ñakare israelitare mike ñäräre bari bä käme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwe niaratre ngite dianinkä btätre arato. 10 Ye garera munye, aiseite íse ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä täte amne, mtare ni die ñakare mikakrä täte arato, abko nitre ñakare israelitare kākwe mikadre täte jökrä, ie mun tö se? 11 Ye abko ñakare kuin,

ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire nia-rata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare kätä tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kisete, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

12 Pedrokwe blitabare ünän kore, bti ni jökrä namani kwekbe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre ütiäte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen. **13** Bernabé amne Pablo käkwe blitabare ünän jökrä kore angwane, Santiago abko käkwe niebare krörö mda:

Ja mräkätäre, ti kukwei nuen munkwe. **14** Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwe nie. **15** Ne mden abko nämane tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

16 Ni Dänkien Ngöbö käkwe niebare kore:

David btä mräkä kwekwe ja täritäri nämane gobrane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju

ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, käkwe David mräkä mikadi gobrane mda David täbtä.

17 Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kä mda mda kánti mden tikwe diandikä jen jakrä rabadi ti känentari abkokäre, **18** niebare ni Dänkien Ngöbökwé.

Ni Dänkien Ngöbökwé ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

19 Ne aisete tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare kätä Ngöbö kaen ngä-bti, niaratre ye kötärä nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre.

20 Akwa kukwe krörö tikadre täräbtä juandre kräke abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwarbeye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nótaninkä köte däre ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mräkäre abko jändrän däre ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre, **21** ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe

nuen bämän kratirekratire, ñobtä ñan angwane kira abti kä nūke mtare juta kwatirekwatire te nitre ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä ni kwati tä ñäke sinagogate bämän kratirekratire köbö jadūkakrä näire. Ne aisete kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, tärä tikadre jirekābe juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santiagokwe.

Tärä juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

22 Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka kākwe ja tōi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubti-be, kākwe ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämāne Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämāne Silas. Nitre nibu ne abko ütiāte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén **23** abko ietre tärä biani ngwiandre. Tärä ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nūne juta Antioquíate, kä Siriate amne kä Ciliciate, mun ye abko ja mräkäre nunbe, aisete nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka kätä köbö kuin juen munye. **24** Ja mräkä, ni ruäre ja ükakrökä ketetibe nunbe nete

abko nunkwe juani ñakare, akwa nikani ja tōi jenbti, kätä dirire munye amne tä mun nike krübāte amne tä mun tōi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko nunkwe gani nete. **25** Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mräkä tare kri nunkwe, abko ben nunkwe ja mräkätire nete juandre ruäre nebe mun kanti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräke. Bernabé amne Pablo, **26-27** ne abko nämāne biare krütakäre tödekabtä ni Dänkien Jesu-kristobti. Ye abko, nunkwe Judas amne Silas dianinkä ja ngätäite nete juandre nebe mun kanti yete, aisete nunta niaratre juen blite gwärere munbe tärä juanta nunkwe nebe, **28** ñobtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötärä abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Demeye amne nunye, akwa kukwe mda kuin-kuin nuendre munkwe, ie nun tō amne Ngöbö Üai Deme tō abko krörö: **29** Jändrän kämi-kani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän dārie amne jändrän müre nōtaninkä köte dārie ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tō.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nūnandi era metre. Ne ngörä.

Ne abko tikani ja mräkätrekwe täräbtä.

30 Nebti ni nibu ye juani kwe-tre Bernabé amne Pablo mukore tärä mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye ükaninkrö jökrä kwe-tre, bti tärä biani kwetre ietre ñäkäkäre btä. **31** Nitre ye käkwe ñäkäbare tärä yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre. **32** Ere-re arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aiseite blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko käkwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato. **33** Yebti kä nikani bä raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kánti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo käkwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jáme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

34 [Akwa Silas abko tö namani rabai, aiseite nikaninta ñakare.]^f **35** Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesubtä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé käkwe ja kwetani Juan Marcobtä

36 Yebti kä nikani bä raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aiseite bränta basare ietre, niebare kwe ie.

37 Angwane ni iti kädian nämane Juan, arabe kädian nämane Marcos abko Bernabé tö namani ngwainta siba jabe käne kwrere. **38** Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pablo-ye, ñobtä ñan angwane nämanen-tre Ngöbö kukwei niere käne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aiseite ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani. **39** Marcos rikadreta siba ñan nükaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwärä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete. **40** Akwa Pablo abko käkwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti käkwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre. **41** Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre güre-re kä Siriate ta, bti nikani kä Cili-ciate ta, kántikánti nikani nitre gätäkä Jesu käfti die mike nüne käre Jesukrä.

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

16 **1** Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kánti ni tödekaka

^f **15.34** Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bári kuinkuinbtä.

Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämane Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tōdeka-ka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego. **2** Akwa ja mräkätire Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä.

3 Angwane Pablo tō namani Timoteo ngwiain siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämane gare ni jōkräye, aiseite nitre israelita kākwe ñan ñākādre blo Timoteo rüere, abkokāre Pablokwe ñäräkrä mikani kāne kwatabtä.

4 Yebti juta kántikánti namanintre niken, ye kánti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo kākwe kukwe úkaninte nuendre nitre ñakare israelitare kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire. **5** Ye abko namanintre ja mräkä tōdekaka Jesubti die mike tōdeke bāri Jesubti amne, kōbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen ngäbti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani kōböre

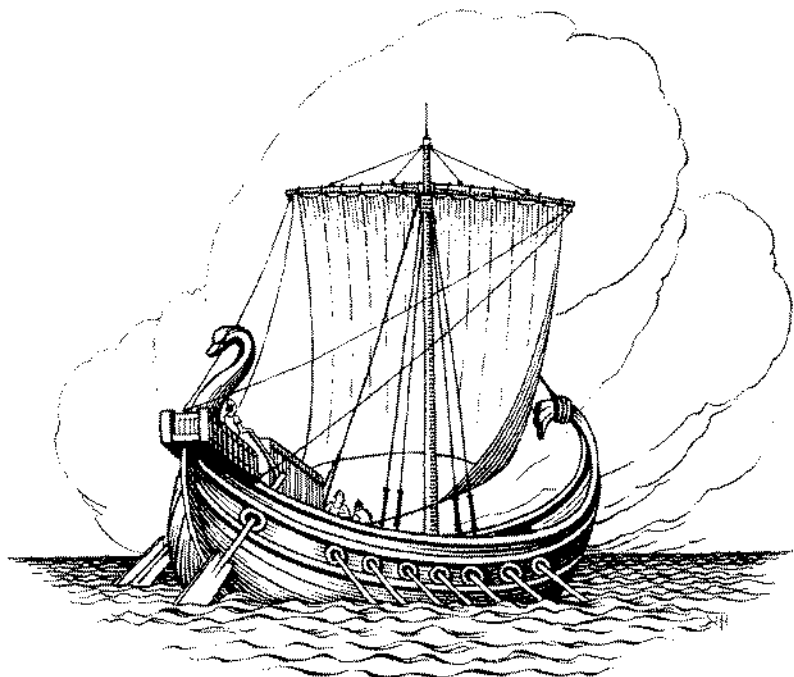
6 Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämane niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kã Asiate, ye abko Ngöbö Úai Deme kākwe dokwä tākāni ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane, nikani kã Frigia kánti ta amne kã Galacia kánti ta nikani. **7** Bti nikanintre, namani kánime brontera kã kädian nämane Misia ken, ye kánti tō namani rikai mda kã Bitiniate, akwa

Jesu Úai kākwe ñan tuanimetre niken arato. **8** Abtä nikanintre jirekābe jibe bti ta Misia bäre temen, bti nikaninta angwane, nikani mate mren kōrābti juta Troate. Kã ye kánti ru nämane nebe.

9 Niaratre nämane juta Troate angwane, batibe deo Pablo-kwe kōböbare krörö: Ni nūnanka kã Macedoniate nämane iti abko namani nūnaninkä krö, kã namani ribere krörö ie: Jakwe Macedonia kánti nun die mike, ni ye namani niere kore Pablo-ye. **10** Kã jataba ngwen dekã angwane, Pablokwe kōböbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tärä ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakāre Macedonia, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämane nun kārere kukwe kuin Jesubtä mikakāre gare kã Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kã Lidia kākwe tōdekani Jesubti juta Filipote

11 Nun nämä juta Troate, ye kánti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kã butubti Samotraciate. Ye kánti nunkwe kibiaba, bti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neápolite mda, kánti nun rikaba jate. **12** Ye kánti nun rikaba gürere juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiäte kã Macedoniate abko kánti nitre romanobo nämane nūne kwati arato. Ye kánti nun rababa nūnentbe bã raire.

Ru mrenbti bā nāmane kore Pablo nāire (Hechos 16.8,11)

13 Abti köbö jadükakrä nāire, nun rikaba juta bāre mento angwane, nun rikaba nebe ñö köräbti. Ye kanti abko, kā nāmane nitre israelitakwe blitakrä Ngöböbe, nun rababa nütüre, aisete nun rikaba yete. Ye kanti nun rababa tākānintbe angwane, nitre merire merire aibe kākwe ja ūkaninkrö kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtä. 14 Meri nāmane ja ūkaninkrö, ye ngätäite abko meri nāma iti abko kädian nāmane Lidia. Lidia ye abko juta Tiatirabo, akwa nāmane dān bāri kuin amne ūtiāte bā tain rürūmoine juta Filipote. Meri ye abko nāmane Ngöbö mike ūtiāte, aisete nāma Ngöbö kukwei nuen, aisete

Pablo nāma blite Jesubtä angwane, Ngöbökwē niara tōi mikaba tödeke Jesubti. 15 Yebti Lidia amne mrākā kwekwe btā sribikā kwekwe ngökaba jökrā ñöte Jesu kābti nunkwe angwane, Lidia-kwe ribeba krörö nunye:

Tita tödeke bkānā Jesubti munta nütüre tibtä ne ngwane, brān jadūke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye kākwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kā teri

16 Yebti kā blitakrä Ngöböbe kanti nun rikabata angwane, meri bati btā ūai kāme nāmane, kā nāmane mike sukiare abko

ben nun ngätäba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekä abko nämane niere amne bkänkä nämane ngwian den kabre niara köböire. **17** Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebtu amne nun jiebtu, kä rikaba ngrente krikri krörö nun jiebtu:

iNgöbö Kri Kä Käinbti kräke nitre ne tä sribire amne, ni rabadre dianintari ño tätre näin niere munye! meri ye rababa näin ngrente kore.

18 Ye abko nuenba raire kwe köbö kwatirekwatire, abtä bati Pablo moto ñan rababara neme nuäre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe Pablo rikwitateba, käkwe nieba üai käme nämane meribtä yeye krörö:

Jesukristo käbti nän mento meri nebtä, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btäräbe üai käme ye käkwe kä mikakaba meri yebtä.

19 Akwa meri ye bkänkätre käkwe ñan ngwian diandre mda niara köböire gaba kwetre angwane, Pablo btä Silas reketateba ietre, kä rikaba ngwena nebe kritobo ngwärekrei juta te ruäre, ni mda mda nämane jändrän rürümoine, ye kanti järikaba kwetre. **20** Pablo amne Silas järikaba kritobo nibu ye ngwärekrei kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nukani kukwe dirire nete abko käta kä ngwen nokre krübäte gobran rüere ni ngätäite nete, **21** ñobtä ñan angwane kukwe bä jene

dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngäbti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñobtä ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

22 Angwane ni jökrä rababa romon Pablokrä amne Silakrä. Nitre kritobore abko käkwe dän tikatemna Pablobtä amne Silabtä, bti kwata metamna kritobti kwetre. **23** Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kwata metaba bäre bäre, bti kitaba ngite kä teri angwane, ni nitre ngite ngibia-btikä ye käkwe niaratre ngibia-dre kuin, ñan gitiadre abkokäre, nieba kwetre ie. **24** Ni nitre ngite ngibia-btikä, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkänä, Pablo amne Silas kitaba bäri gwirikri kwe, bti ngüre mikani krite kwe kä teri.

25 Akwa kä jatanina ruäre deo angwane, Pablo btä Silas nämane blite Ngöböbe amne nämane kantare Ngöböye se kwrere angwane, ni mda mda nämane ngite arato abko nämane kukwe nuen. **26** Ye btäräbe abko dobo nakaninkä kri krübäte, kä namani ju ni ngitekrä ye ngrükete krübäte, käkwe jukwe tikaninbe batibe jökrä amne kadena nämane kitani nitre ngite ngitebtä, ye ngitianintbe jökrä btätre se kwrere. **27** Yebti ni nitre ngite ngibia-btikä nukantinata ngwäte, käkwe nikrabare amne, jukwe nämane tikani jökrä, btä okwä namani. Angwane nitre nämane ngite kä teri yete, ye abko ngitianina jökrä namani nütüre, käkwe ngitra kwatate

diani ja kāmikakäre au, **28** akwa Pablokwe ñākābare ja dibti krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kāmika, niebare kwe ie.

29 Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe ñotra kārābare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen. **30** Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

31 Abtä niaratre kākwe niebare mda ie:

Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkäbe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

32 Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nämane nüne ben gwi yebe arato. **33** Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe Pablo amne Silas ngwiani ja kánti, kākwe träin bätäninte ietre.

Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. **34** Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kánti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe kākwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btätre.

35 Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore kākwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye. **36** Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä kākwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore kākwe mun tikatemnata tie, aisete mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jame, ie ti tö, niebare kwe ietre.

37 Akwa Pablo kākwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metaba ja ngwärecri jökrä, bti nun kita-ba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

38 Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre kākwe niebare kritobotreye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aisete niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btätre. **39** Ye mden kisete nikanintre, kākwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö juta ye bäre mento, niebare kwetre ietre. **40** Pablo amne Silas

nāmane ngite kā teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebeta Lidia juete. Ye kānti ja mrākātre tōdekaka Jesubti nāmane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakāre nūne Jesukrā, yebti nikani kā mdabti abko nakaninkā kore se.

Pablo nūkani juta Tesalōnicate Silabe

17 1 Abti Pablo amne Silas nikaninta angwane, nikani juta Anfípolis kānti ta amne nikani juta Apolonia kānti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalōnicate mda. Ne kānti sinagoga nāmane kwati nitre israelitakwe. 2 Gātā yebtā Pablo nāmane niken kāre kā ketareketare temen, ye kwrere nikaninta juta Tesalōnicate angwane, köbö jadūkakrā bāmān krāmā jire Pablokwe blitabare Jesubtā nitre israelitabe niaratre tōi diankāre tōdeke Jesubti abko krörö: 3 Ni Dianinkā Ngöbökwe abko krütadi, akwa rükadita nire abko nāmane tikani kira Ngöbö Kukweibtā, ye abko Pablo namani bā mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtā munbe, nia-ra abko Ni Dianinkā Ngöbökwe ara, Pablo namani niere.

4 Angwane nitre israelita kwati kākwe ja tōi kwitani Jesubtā, kākwe tōdekani bti, amne nitre griego kwati kā nāmane Ngöbö mike ütiāte jae amne meri kwati ütiāte ütiāte kākwe tōdekani bti arato. Yebtā niaratre nāmane nekete Pablo amne Silakri.

5 Yebtā abko, nitre israelita kwati, krāke kukwe kuin Jesubtā ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtā ñan angwane ni kwati nāmane nekete ben, aisete niaratre kākwe ni diān diān amne krene krene nāmane dikekā ngwarbe krö ji ngrabare ye känābare kwetre, bti ben gwaire kā mikani nokre kwetre juta ngrabare.

Nikani betekā nebe Jasón juete Pablo amne Silas kēnene. Niaratre kwandre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrā ngwäre-kri abkokāre. 6 Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtā Jasón amne ja mrākā mda mda tōdekaka Jesubti nāmane Jasónbe gwi, ye neketa-ninte ietre, nikani jāke amne kitekā ja kāne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwäre-kri, kā namani ngrente krörö:

Ni nūkani nete ne kēta kukwe miketbe blo gobran romanobo rüere kā jökrābti temen, erere nūkanina ni ngātāite nete mtare. 7 Nitre ye abko Jasónkwe kani ngābti ja juete. Niaratre jökrā tā emperador kukwei kite temen amne jrei mda tārā kādianta Jesu tātire niere kore, namanintre niere.

8 Yebtā abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, krāke ñan namani dbe, aisete ni jökrā namani ja ngwen ruentare kukwe yebtā. 9 Akwa Jasón amne nitre tōdekaka Jesubti mda kākwe ja ütiā biama, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

10 Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jataadreta Pablo amne Silas kämike, ye ngäniene ja mräkätäre tödekaka Jesubti käkwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kánti nikani blitakäre Jesubtä bentre. **11** Angwane nitre israelita nämane juta Bereate abko bári moto jáme nitre israelita Tesalónicabokrä, aisete kukwe kuin Jesubtä diri nämane Pablokwe amne Silakwe, ye käi namani nuäre btätäre kare ngäbti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tö namanintre gai, aisete köbö kwatirekwatire namani ja töitike Ngöbö Kukweibtä. **12** Angwane nitre israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiäte ütiäte amne ni brare brare griegore kwati käkwe tödekani bti arato. **13** Akwa Pablo nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kä nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kä namani nokre batibe.

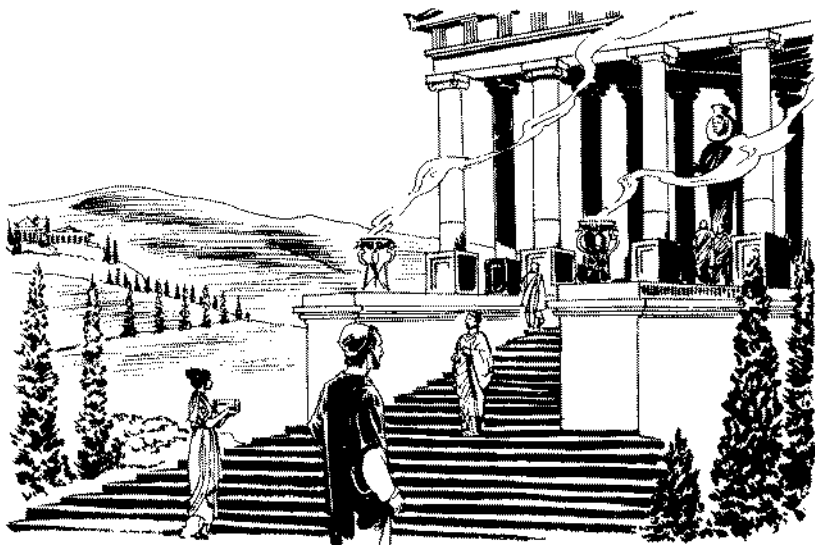
14 Akwa ja mräkätäre tödekaka Jesubti juta yete käkwe Pablo juaninta jötrö mda juta ye bäre mento amne Pablo nikani moto-kwäre mren kukwäre, akwa Silas

amne Timoteo abko namani juta Bereate. **15** Angwane nitre tödekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebtí amne Pablokwe ja kukwei juani krörö ietre:

Silas amne Timoteo jata jötrö nuke ti jiebtí nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

16 Pablokwe Silas amne Timoteo kārābare jötrö ja jiebtí, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kánti abko, já sribebare ngöbö ngwarbere nämane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübäte ngöbötäre ngwarbe ye tuare. **17** Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nämane Ngöbö mike ütiäte, ye ben Pablo namani blite jabe kwärikwäri kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israelitakwe yete. Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kánti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja ükaninkrö yete yebe. **18** Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike ütiäte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja töitike. Niaratre ye ngätälte abko ni ruäre namani ñäke krörö Pablobtä mikakäre yakrä jae:

Ju ngöbö ngwarbekrä bä nämane kore juta Atenate Pablo näire (Hechos 17.16)

iNi ngwarbe kä jäme dokwä-bti tä näin blite ngwarbe kwärä-kwärä se drebtä tä blite dikaro kore se! namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre fiäke kore, fiöbtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta nire nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen töi fiakare ietre, aisete namanintre fiäke kore. **19** Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwärekre. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita näin makwe nunye, ye makwe mika gare bäri mda nunye abko ie nun tö. **20** Kukwe bä jene btä mata

blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bäri mda, niebare kwetre Pabloye.

21 (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre nämane nakenkä btin btin aibebtä nämane ja näkwite, aisete namani kukwe ngwentari kore Pabloye.)

22 Kukwe ngwianintari kore kwetre angwane, Pablo namani nünaninkä krö niaratre ngätäite, käkwe niebare krörö ietre:

Mun Atenabo, munta ngöbötre munkwe mike bäri ütiäte, ye abko tuen kuin munbtä tie, **23** fiöbtä ñan angwane kä jökrä kantikänti munta gätäre ngöbötre munkwe kräke, kanti tita niken angwane, bati kukwe nämane tikani krörö jäbtä tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE

ABKO KRÄKE KÄ NETA NETE, nämane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tä dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta käikitekä, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

24 Ngöbö kä temen ne dātekä amne jändrän jökrä tä nüne kä temen nebtä dātebare kwe arato. Niara abko kä käinta Dänkien amne kä temen ne Dänkien, aise-te ju mikata ni kä nebtäkwe, te niarata nüne ñakare, ñobtä ñan angwane bäri chi kräke. 25 Mda-käre abko, ni kä nebtäkwe jändrän nuendre kräke abko tä ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tä jändrän mdei nike jire chi, akwa niara käta kä bien nünankrä nie amne tä müre bien nie amne jändrän jökrä mda mda bianta kwe nie. 26 Erere arato, ni dātebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kä nebtä, ye rabadre nüne kä jökräbti temen kä nebtä abkokäre. Erere arato, nikwe nünandre kä kobe amne nikwe nünandre mdente mdente metre, ye abko ükaninte kwe ni jökrä kräke. 27 Ngöbökwē kukwe ükaninte kore ni jökrä rabadre Ngöbö aibe känenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie. 28 Ne aiseite “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabē köböire nita dikekä kwärä-kwärä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tärä tikaka mun ngätäite nete kākwe tärä tikani, btä niebare krörö kwe:

“Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe täräbtä.

29 Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aiseite Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböre ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja töi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä. 30 Kira abti kä nūke mtare, ni jökrä töi nämane mrāme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre töi mrāme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aiseite Ngöbökwē mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbti temen abko kākwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbti kwetre abko Ngöböta niere kore nie, 31 ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwē köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aiseite Ngöbökwē ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwē mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

32 Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

33 Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite. **34** Akwa ni ruäre nikani siba ben abko käkwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämane Dionisio käkwe tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti käkwe tödekani Jesubti abko kädian nämane Dámaris. Angwane ni mda mda käkwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

Pablokwe sribibare juta Corintote

18 **1** Pablo nämane juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote. **2** Juta yete abko, ni israelita kädian nämane Aquila nämane nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämane nüne juta Romate kä Italia kánti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani kríre juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämane nüne Roma abko käkwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudio-kwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämane juta Corintote angwane kwani Pabloye. **3** Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämane sribere arato, aiseté Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre.

4 Angwane köbö jadükakrä bämän kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre

israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

5 Abti Silas amne Timoteo nämane kä Macedonia kánti abko namani Pablo jiebtí mda. Ye ngwane mentokwäre Pablo-kwe ja tõi mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä Ngöbökwé abko Jesu ara abko Pablo namani bä mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte. **6** Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñäke diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bä ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aiseté ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitäre, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

7 Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämane dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämane Tisio Justo nämane nüne kánime sinagoga ye kwäräkri abko kánti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kánti Pablo nikani. **8** Ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Crispo

nämane mikani sinagoga ye dänkiene abko käkwe kukwe kuin ni Dänkienkwe mikani era, käkwe tödekani Jesubti mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. Erere arato, nitre Corintobo kwati käkwe kukwe kuin Jesubtä kukwe nuanne amne tödekani kwetre Jesubti amne ngökani ñöte.

9 Bati kä ye ngwane deo, ni Dänkien nükani blite köböre kwrere Pablobe, käkwe niebare krörö ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä amne, kukwe kuin tibtä ye ma rika niere janknu. Makwe ñan kada keta jire chi, **10** ñobtä ñan angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tä nüne kwati Corinto nete arato, aise te ni mda ñan rabadre kukwe nue ne jire blo mabtä. Abko kore se, niebare ni Dänkienkwe Pabloye.

11 Ye mden kisete, Pablokwe nünabare jame kä kwati bti ötare nitre Corintobo ngätäite, käkwe Ngöbö kukwei diribare ietre.

12 Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krörö: Ni iti kädian nämane Galiön namani gobrane kä Aca-yabti gobran romanobo kräke angwane, nitre israelita käkwe ja ükaninkrö Pablo rüere, kä nikanintre ngwena nebe gobran ngwärekre. **13** Angwane niebare krörö kwetre Galiönye:

Ngöbö mikadre ütiäte bä jene abko ni ne tä näin niere ni jökrä töi kwitakäre, aise te kukweta ükaninte ño gobran romanobokwe nuendre nie, ye rüere tä dirire, niebare kwetre Galiönye.

14 Yebtä abko Pablo jababare blite au jakrä, akwa Galiön ara jire käkwe ñäkäbare käne mda nitre israelitaye:

Ni ne käkwe ja mikani ngite krübäte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rüere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre. **15** Akwa niara tä kukwe dirire amne ni kä ño ño amne, kukwe ükaninte ño nuendre mun israelitaye, aibebtä tä blite. Ye abko munkwe ükate ja ngätäite, ñobtä ñan angwane ti ñan tö ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiönkwe.

16 Bti nitre israelita ye kitamnanta jökrä künken gobran kwe. **17** Angwane ni nämane mikani sinagoga dänkiene kädian nämane Sóstenes, ye neketaninte nitre griegoye amne nikanintre mete ja käne kwäräkwärä se kwrere gobran Galiön ngwärekre. Akwa Galiön abko namani töbikaire ñakare amne namani kwekbe jirekäbe.

Pablo nikaninta juta Antioquia, Sirate

18 Yebti Pablo namani nüne bä raire mda juta Corintote. Abti köbö ngwianintari mrä kwe ja mräkätre tödekaka Jesubtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kanti nakwani rute rikakäre kä Sirate mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngämi niken rute, ye känenkri abko ja kukwe biani kwe Ngöböye, ye bä mikakäre abko ñan namani ja dokwä drüen tikekä, akwa kukwe

mikani bare täte kwe, aisete ja dokwä drüen tikaninkä jökrä kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute. **19** Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kanti nitre israelita nämane ja ükaninkrö abko ben Pablokwe blitabare Jesubtä. **20** Angwane Pablo rabadre bäri raire yete, ie nitre israelita tö namani, kä namani ketete, akwa ñan nukaninbti ie. **21** Ye aisete, köbö ngwianintari mrä kwe ietre, käkwe niebare krörö:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngöbö tö ne ngwane, nikwe ja tuaite, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bäre mento. **22** Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kanti nikani jate, kä nikani Jerusalén köbö ngwentari ja mräkätäre tödekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yebti nikani ta nebe juta Antioquia, Siritate mda.

Apolos käkwe sribibare juta Efesote

23 Yebti kä nikanina bä raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwäräkwärä amne, nikani juta kwatirekwatire te kä Galacia kanti amne kä Frigia kanti ja mräkätäre tödekaka Jesubti die mike nüne käre Jesukrä.

24 Kä ye ngwane abko, ni israelita nükani iti juta Efesote. Niara abko kädian nämane

Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandriabo abko nämane blite kuin amne ja töitikani kuin Ngöbö Kukweibtä kwe arato. **25** Erere arato, Ji ni Dänkienkwe diribarera kuin ie amne, kä namani nuäre btä kukwe kuin Jesubtä dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nämane gare ie. **26** Ye aisete, bati sinagoga nitre israelitakwe kanti Apolos nämane dirire angwane, kukwei nuani Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jenena temen, bti Ji Ngöbökwé mikani gare bäri metre mda kwetre ie. **27** Abti Apolos tö namani rikai kä Acayate mda angwane, ja mräkätäre tödekaka Jesubti käkwe niara die mikani niken Ngöbö diebti amne ja mräkätäre tödekaka Jesubti Acayate käkwe Apolos kadre ngäbti kuin, abkokäre tarä tikani ja mräkäkwe ngwiandre ie. Ye ere Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mräkätäre tödekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngöbö moto kuin köböire ja mräkäkwe tödekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krörö: **28** Jesu abko Ni Dianinkä ñakare Ngöbökwé abko nitre israelita nämane dirire, akwa ni jökrä ngwärekre, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara abko Apolos namani bä mike metre tarä Ngöbökwé, aisete nitre israelita ñan rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkä kore kä Acaya kanti.

Pablokwe sribibare juta Efesote

19 1 Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kánti bati nitre ja tóiti-kaka Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi. 2 Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye angwane Ngöbö Üai Deme nükanimunbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

3 Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

4 Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kämekäme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebtä abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

5 Pablokwe blitabare, ye jara-bare ja mräkatre yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu kábti. 6 Angwane Pablokwe kise mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nükaninbe btäre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namaintre Ngöbö kukwei niere arato. 7 Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja ükaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

8 Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda kákwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri. 9 Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre kákwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aisete ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä btäre sinagogabtä amne, nitre ja töitikaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kánti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre. 10 Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kánti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye kákwe kukwe kuin ni

Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

11 Kä ye ngwane abko, Ngöbö-kwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire, **12** aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekäbe Pablo-btä, ye abko jänamani niken amne mika namani ni bren bren-bti angwane, ni bren ye namani nebata quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni bren-btä, ye namani niken jötrö ngwarbe mento btä arato, aisete namani nebata kuin jökrä.

13 Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämane näin kwäräkwärä üai kämekäme juentari ni mda mda-btä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu käbti, kä namanintre niere krörö üai kämeye: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye käbti nän mento ni nebtä, namanintre niere üai kämeye. **14** Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöbö-be dänkien kädian nämane Esceva abko ngäbriänkä ni kükü kä nämane üai käme juentari kore. **15** Akwa bati ni ni kükü ye nämane ni bren gwiriete üai käme juantarikäre kore angwane, bati-be üai käme käkwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa ñmun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

16 Ye btäräbe, ni btä üai käme nämane ye nakwani nitre

yebtä, kä nikani mete ja dibti kwäräkwärä se kwrere, käkwe niaratre mikani bren jökrä ngrabare amne, ngitianani bütiere jökrä ju ye kanti mentokwäre amne namani träinträin jökrä ngrabare. **17** Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nünanka juta Efesote käkwe kukwe ye gani angwane, kä jürä namani kri btäre. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe bäri ütiäte kä ngrabare temen.

18 Kä ye ngwane abko, ni kwati käkwe tödekani Jesubti, käkwe kukwe nuenbare kämekäme aune ngürün mikani ni mdabtä ja kukweibti, ye namani nuke niere metre ja ngwäreki jökrä. **19** Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämane ja mike sukiare abko käkwe täräkwata ja töitikakrä kwetre rabakäre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrä, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrä kwetre ni jökrä okwäbti. Tärä kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkä, nuäi btä kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tärä yebtä. **20** Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökräye arato.

21 Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yäketa basare ja mräkätreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kanti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kanti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe. **22** Akwa nia-ra ngämi niken, ye känenkri sribi

muko kwe juani nibu kāne kwe nebe kā Macedonia kānti. Nitre juani nibu Pablokwe ye abko Timoteo amne Erasto juani kāne kwe, akwa Pablo abko namani bā raire mda kā Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era kākwe rübare Pablobe

23 Kā ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdrekā krübäte ja ngätäite, **24** ñobtä ñan angwane ni iti kādian nāmane Demetrio nāmane plata sribere ju ngöbö Dianakwe bā kwrere abko kākwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aiseite ni jökrā namani ngüdrekā kore. Demetrio ye abko nāmane plata sribere kia nuärebe abko btā nāmane ju ngöbö Dianakwe bā mīke nuäre. Yebti abko nāmane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikā niara kwrere nāmane ngwian ganaine kabre arato. **25** Ne aiseite ni mda mda nāmane sribire ja kwrere Demetriobe abko Demetriokwe ükaninkrö jökrā ja kānti, bti niebare kwe ietre:

Ja mrākā, sribi nikwe, nebti nita nüne kuin, ye garera munye. **26** Akwa ni nükani iti nete kādianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tā näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni kā nebtā-kwe abko ñakare ngöbö era metre, tā niere. Yebti tā ni kwati tōi kwrite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe tōi kwitata kwe amne, ni kā Asiate abko tōi kwitata kwati krübäte kwe arato.

27 Ye abko, kukwe tare krübäte nikrā, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrā kwe nikān. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aiseite, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni kā jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

28 Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübäte, kākwe ngratebare krikri krörö:

iDiana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

29 Yebtä abko, ni jökrā kwe kā namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nāmane näin nibu Pablo mukore kādian nāmane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jāke, nikani kitekā ja kāne nebe kā gätäkrā ye kānti. **30** Abtä Pablo tō namani rikai kā ye kānti ñākākäre nitre yeye akwa, ja mräkätire tōdekaka Jesubti kākwe ñan Pablo gibianinkā niken yete. **31** Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nāmane sribire gobrane kā Asiate kākwe kukwe juani krörö Pablokrā: Kā gätäkrā ye kānti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

32 Akwa gätä nāmane, ye kānti abko ni jökrā namani ñäke ngwarbe ja te tata kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane ni jökrā

nāmane kā mike nokre, akwa drekāre ja ūkaninkrō kwetre abko űan nāmane gare ni kwatiye akwa, nāmane siba yete.

33 Abtā nitre israelita kākwe ja mrākā iti kādian nāmane Alejandro kitaninkā nebe blite ni jōkrā ngwārekri nitre israelitakrā. Angwane dre niedre abko ni ruāre kākwe niebare Alejandroye. Angwane ni jōkrā rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrā abko niebare kisebti kwe ni jōkrāye. **34** Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre űakare israelitare Efesobokwe btā angwane, űan tō namani niara kukwei nuai, aiseite namani ngrente krikri bāsi űānā okwā krobu nāre krōrō: !Diana nitre Efesobokwe aibe űtiāte kri! namanintre niere.

35 Abtā ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrā kākwe nitre ye kukwe űtani jōkrā, bti niebare krōrō kwe ietre:

Mun nūnanka juta Efesote nete, ngōbō merire űtiāte kri Diana abko kwe juta nete amne niara bā ara jire mikani jābtā nāmane kā kāinbti abko nūkani temen kā nebtā, ye abko ni nūnanka juta nete tā mikani ngiabiabtikā, ye garera ni kā jōkrābti yeye. **36** Ye aiseite ni mda űan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aiseite mun rabadre kwekbe jirekābe amne munkwe űan jāndrān nuen ngwarbe okwā kware. **37** Ni nibu jānū munkwe nete noko kākwe kukwe blo nuenbare űakare ju ngōbō Dianakwe rüere

amne űāke űakare arato ngōbō Diana rüere.

38 Akwa Demetrio amne sribikā mda mda niara kwrere, kwe kukwe tārā ni mda mda rüere ne ngwane, ju tārā kukwe űkatekrā kritobo krikri ngwārekri, aiseite niaratre rikadre kukwe kwe ngwana nebe kritobo krikri ngwārekri amne ja kweta kwārikwāri kwetre kukwe jen kwe yebtā. **39** Akwa mun tō blitai kukwe mda mdabtā ne ngwane, kukwe ye jārikadre nebe gātāte amne blitadre ja ngwārekri jōkrā btā abko tita niere munye, **40** űōbtā űan angwane kukwe nakaka mtare, sebtā nita ngüdrekā ngwarbe amne nita kā mike nokre niedre nibtā, abtā ni rabadre ngite nitre romanobo okwābti amne kukwe űan kwandre niedre nie jābtā. Erere arato, űōbtā nita ngüdrekā amne űōbtā nita kā mike nokre ngwiandretari nie, yebtā nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre. **41** Yehti ni jōkrā juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwārākwārā.

Nitre tōdekaka Jesubti kā Macedoniate amne kā Acayate, ie Pablo nikaninta basare

20 **1** Kā namani nokre juta Efesote, ye tābti Pablokwe nitre tōdekaka Jesubti kārābare jōkrā ja kānti, kākwe blitabare amne niaratre kitani nūne janknu Jesukrā. Yehti Pablokwe kōbō ngwianintari mrā ietre, bti nikani Macedonia mda. **2** Pablo namani Macedonia

angwane, nikani basare kā jōkrā-bti temen ja mrākātre tōdekaka Jesubti Macedoniate yeye, kākwe blitabare kabre ja mrākātre yebe kā mikakāre nuāre btātre. Abti Pablo nikani nebe kā Acaya, Grecia kānti mda.

3 Namani Grecia, ye kānti nūnabare sō krāmā kwe. Abti jatanina niken rute rikakāre kā Siriate angwane, nitre israelita nāmāne kāmika braire abko gani kwe.

Abtā nikaninta jirekābe gūrere ja jiebti Macedonia kānti ta. 4 Ye ngwane abko ja mrākātre rikaba ruāre Pablo mukore abko nere:

Sópater nikani. Sópater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btā Segundo Tesalónicabo rikaba. Mdakāre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tíquico btā Trófimo kā Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kānti. 5 Ye kānti ja mrākātre ye abko rikaba kāne rute, rababa nun ngibiare juta Troate.

6 Akwa nun abko kākwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote.

Pascua rikaba ta, tābti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba kōbōrike jire amne, nun rikaba ngātāi ja mrākātre rikaba kāne rute yebe juta Troate. Kā ye kānti nun rababa bāmān krati.

Ni iti kādian nāmāne Eutico mikaninta nire juta Troate

7 Yebti kōbō kena bāmānte, nunkwe ja ūkākroba jōkrā mrōkāre jabe Jesu ngatani ngwiankāreta tōre jae amne, nitre

tōdekaka Jesubti, ie Pablo nāmā dirire. Pablo rababarata yāketa jetbe se kwrere, aisete rikaba blite janknu abko kā jatāba nūke ruāre deo. 8 Angwane kukwe rakakaba krōrō: Ju mikani komā jabti kukwāne abko kānti nun nāmā amne, ju mrā kāin ninkri, kānti nun nāmā ja ūkaninkrō amne, űotra nāmā mikani kabre gwita temen, kānti nun nāmā.

9 Angwane ni bati kādian nāmāne Eutico abko nāmā siba yete, akwa nāmā tākānintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aisete kōbō namani krūbāte Eutico okwāte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kānti betakaba timon ju komā jabti kukwāne kānti nun nāmāne mrā kāin ninkri, ye kānti Eutico betakaba timon, aisete rikaba ngitiekā ngwākāre temen. Yebti gākroba-ta amne rababa kwekbe.

10 Angwane Pablo rikabata timon, kākwe ni bati ye ngwākā ketaba jabtā ja kisete, bti nieba krōrō kwe ja mrākātre ye:

Ni ne tā nire, aisete mun űan rekwetaka jiebti, nieba kwe ietre.

11 Yebti Pablo rikabata kukwāne rababata gwi angwane, nunkwe mrōba gwaire Jesu ngatani ngwiankāreta tōre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aisete kā rūkaba ngwen ie blitabtā. Yebti dekā angwane rikabata. 12 Akwa ni betakaba timon ye abko nāmā nire amne jārikabata mrākākwe, aisete kā

rababa nuäre krübäte ja mräkä-trebtä yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe köbö ngwianintari mrä ja mräkä juta Efesoboye

13 Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe käne juta Asónte Pablo ngäbti. Nun jana-ma Pablo tuen ngäbti kore, ñobtä ñan angwane niara tö rababa näin gürere jateta temen abko erere rikaba. **14** Ne aiseite nun rababa ngätäi ben juta Asónte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda. **15** Yebti jändri-nane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba känime kä butu kädian nämane Qufo ngwa-re ta. Abti jändrinane angwane, nun rikaba mate mren köräbti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kä Trogilio kánti. Abti jän-drinane angwane, nun rikaba mate juta Miletote. **16** Nun rika-ba jötrö kore, ñobtä ñan angwa-ne Pablo ñan tö namani rabai neketebtä raire dikaro kä Asiate, aiseite nun ñan rikaba juta Efeso-te. Pablo tö rababa rikai jötrö nebe Jerusalén, ñobtä ñan angwane Pentecostés köböi, btä niara tö rababa kwain arato juta Jerusalén, aiseite nun rikaba metre ta kore.

17 Pablo nämä juta Miletote angwane, nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kärere nüke ja kánti. **18** Erere bkänä, nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka ye rükaba

nun kánti angwane, nieba krörö kwe ietre:

Ti rükaba kena mun ngätäite kä Asiate nete abti kä nüke mta-re tikwe nūnanba ño mun okwä-bti ye töre kuin munye abko krörö: **19** Nitre israelita käre nämä kukwe miketbe taretare ti rüere, kä nämä ti nike krübäte akwa, käre ti nämä sribire ja moto jämenbti ni Dänkienkrä mun ngätäite. Ti nämä bike tidrä ni mda mdabtä amne ti nämä ja müaire arato. **20** Akwa tikwe kada ketaba ñakare, kākwe kukwe kuin mun die mikakrä, ye abko tikwe diriba täte janknu munye, amne ti nämä dirire ja ngwäreki jökrä amne ju kwati-rekwatire te munye. **21** Ne mden aiseite, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe käme kitadre temen amne jata-dreta Ngöböye, kākwe tödekadre ni Dänkien Jesubti abko ti nämä dirire ietre abko erere ti nämä sribire mun ngätäite.

22 Mtare Ngöbö Üai käta ti juenta Jerusalén, aiseite ti bike nikenta akwa, dre rakadikä tibtä yete abko gare ñakare tie. **23** Akwa juta kwatirekwatire te ti näin abko ti kitadi ngite kä teri amne tikwe ja tare nikadi krübä-te abko Ngöbö Üai Deme käta niere, ne aibe gare kore tie. **24** Akwa kukwe kuin Jesubtä, mden käta Ngöbö ni tarekä ja moto kuinbti niere, ye tikwe kädriedre ni jökräbe abko sribi mikani ti kisete ti Dänkien Jesu-kwe, ye aibe abko ti tö mikai neme bare täte jökrä kä ngwiane

nuäre jabtä, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

25 Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko käkwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie. **26** Ye aisete nire nire kä Asiate käkwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä ja ruen ngite ñakare tie, **27** ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni diantarikäre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rükaninte ñakare munye arato. **28** Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöbökwé Jesu däriebti jakrä abko Ngöbö Üai Deme käkwe mun mikani ngibia-ka, ye munkwe ngibia kuin arato, **29** ñobtä ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tä kite obeja kämike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bätäkä ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankäre ngwarbe. **30** Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökö arato, nitre tödekaka Jesubti diankäre jakri, ye abko gare kuin tie.

31 iYe aisete munkwe mokre jabtä! Kä komä jire, dibire rare müare kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känen-kri, ye abko mun itire itire käkwe ngwianta töre jae.

32 Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöbökwé yeye. Ngöböta ni tarere ja moto

kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tä mike gare nie. Kukwe kuin Ngöbökwé ye raba mun die mike nüne bäri dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöbökwé, kräke Ngöbökwé kukwe ükaninte die mikakäre kä mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöbökwé tä mike gare nie. **33** Ti nämä Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dän ni mda mdakwe ribe-ba jae. **34** Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda nämä sribire tibe, ye kräke tikwe sribiba, ye gare kuin munye. **35** Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btä ni Dänkien Jesu käkwe blitabare bati, ye abko tädre töre käre nie, abkokäre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btä käta neme bäri nuäre nibtä ni jändrän kaka ngäbti ye ngwä, niebare ni Dänkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

36 Pablokwe blitaba ünän jökrä kore, bti rababa ngukudo-kwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe ja mräkätre nämä ben yete yebe. **37** Angwane müare kwärä, ni jökrä käkwe küde kita-ba mrä Pablo ngärä, kä rababa Pablo demaine ngwärebtä kwäri-kwäri. **38** Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtä abko ni jökrä moto rababa ulire ulire.

Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kánti.

Pablo nikani Jerusalén

21 1 Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe kä butu kädian nämane Cos kánti. Bti jändrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kánti nun rikaba mda nebe mren köräbti juta Pátarate. 2 Pátarate yete abko, ru nämä krati mda abko jataba niken kä Fenicia kánti abko te nun rankwaba mda. 3 Angwane nun rikaba amne kä butu Chipre yebtä nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kä butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kä Sirate angwane, tribe mikateba kwetre yete. 4 Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bämän krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkä ye rababa niere kisere Pabloye. 5 Akwa kä rikaba bämän krati ta angwane, nun jataba yäketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne ngäbäkre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren köräbti juta bäre mento. Ye kánti nun rababa ngukudokwäbti temen, käkwe blitaba Ngöböbe. 6 Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriete.

7 Nun nämä juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kánti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti nämä yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete. 8 Jändrinane dekä, nun rikaba güre ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekä ni mda mdabe nämä iti yete abko kädian nämane Felipe, kánti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkä ni kükü ni mda mda die mikaka juta Jerusalénte ye mden abko nämä yete, kánti nun rababa. 9 Felipe abko ngänkän bati kaibekaibe nämä nibkä gwi. Niaratre abko Ngöbö kukwei niekä.

10 Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekä kä Judeabo kädian nämane Agabo rükaba nun kánti. 11 Rükaba nun ngwärekre noko kwrere, käkwe dän kukwän ja mäkätekrä ötöbu ta nämä Pablobtä, ye diankaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto mäkäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dän kukwän ja mäkätekrä ne bkänkä abko nitre israelita käkwe mäkädite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

12 Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko

nun rababa ribere kisere ie.

13 Akwa Pablo kākwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mākādrete krāke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, krāke tita juto biare arato. ¿Ye ñobtā mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bāri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

14 Pablo tōi rikwitaba ñakare nunye, abtā rababa jirekābe nunye amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tō dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

15 Abti nunkwe ja mikaba juto jökrā, bti nun rikaba Jerusalén. **16** Angwane ja mrākātre Cesareabo tōdekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niaratre ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämāne Mnason juete, kánti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tōdekaka Jesubti ngätāite niarawe tōdekani bāri kāne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kánti gātāba Santiagobe

17 Yebti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mrākātre tōdekaka Jesubti, btā kā rababa nuäre nun kare ngäbti. **18** Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kánti amne, ja mrākātre tōdekaka Jesubti jie ngwianka nämā ja ükaninkrö jökrā yete, kánti nun rababa. **19** Angwane Pablokwe köbö

ngwiantariba jökrā ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöbökwedre nuenbare nitre ñakare israelitare ngätāite, ye Pablokwe nieba jökrā ja tärītāri ietre.

20 Pablokwe blitaba kore, yebtā abko ja mrākātrekwedre Ngöbö kaitakaba, bti nieba krörö kwetre Pabloye:

Ja mrākā, nitre israelita mili kabre kätä tōdeka Jesubti nete tātuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwedre Moiséye abko erere mikadre täte jökrā, tātne niere.

21 Akwa Kukwe Biani Ngöbökwedre Moiséye abko nitre israelita nünanka kā mdabti nitre ñakare israelitare ngätāite kākwe ñan mikadre täte abko mata dirire ietre abko ni mda mda kätä niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngäbākre brare kiakia abko ñärākrā mikadre ñakare kwatabtā mata niere amne, nitre israelita tā nüne ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda kätä niere ngwarbe ma rüere ietre arato.

22 ¿Aisete nikwedre nuendre kukwe ye bā mikakrā ngwarbe? Ma nukaninta nete gadi ja mrākātrekwedre. **23** Aisete makwe jändrän krörö nuendre abko rabadre bāri kuin ruen nunye: Ni brare nibkā tā nun ngätāite nete kākwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre täte kwetre. **24** Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwārekri, Moisékwenuemna ño ye kwrere amne, jändrän kukwadre Ngöbö kaitakakäre, ye makwe ütiā bian jökrā

kräke. Niaratre kākwe kukwe nuendre tāte jōkrā, ye bā mika-kāre niaratrekwe ja dokwā drüen mikadi tikadrekā jōkrā. Makwe nuendre kore kräke, ne köböire blitata ngwarbe ma rüere gadi ni jōkrākwe mabtā. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko mata mike tāte, ye abko gadi kwetre arato. **25** Akwa nitre ñakare israelitare kākwe tödeka-ni Jesubti abko kräke nunkwe kukwe ükaninte ño, ye erere nunkwe juanina kräke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikakrä ütiāte ñan kwetadre kwetre. Ngri dārie amne jändrän kāmikani köbti ñan kwetadre kwetre arato. Mdakāre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetre. Ne abko nunkwe tikani kore kräke, aisete kukwe ne aibe mikadre tāte kwetre. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

26 Ye erere bkänā, Pablo nika-ni ni nibkā ye ngwena jabe. Abti jändrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetre Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jändrän biandre kwetre kāmikadre Ngöböye ja kukwei mikani tāte bā mika-kāre, ye abko biandre ñongwane kwetre abko nikani niere ju blitakrä Ngöböbe ye kanti.

Pablo kitani ngite kā teri

27 Yehti kā jatanina niken bāmān krati ta ietre ja mikakrä dbe angwane, batibe nitre israelita nünanka kā Asiate nämāne ruāre, ye ie Pablo jatabare ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane,

jötrö ngwarbe ni jōkrā moto mikani romon kwetre Pablo rüere. Ye btärābe nakwani jōkrā Pablobtä, **28** kā namani ngrente krörö:

iMun israelita ye erere jakwe jōkrā nun die mike netel! Ni ne mden tā dirikā kā jōkräbti temen, kukwe dirire blo juta nikwe rüere amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye rüere tā ñāke blo arato. Mdakāre abko, nitre ñakare israelitare jänükani kwe ju deme blitakrä Ngöböbe kanti nete arato, kā mikakāre deme ñakare. Ye mden kisete, mun israelita tā nete, ye erere jakwe jōkrā nun die mike kite künken ju bāre mento nete, namanintre ngrente. **29** Namanintre ngrente kore, ñobtä ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo kädian nämāne Trófimo abko ben Pablo tuani dikekā kwetre dekā juta ngrabare, aisete Pablo nükani ngwena nebe ju blitakrä Ngöböbe kanti, namanintre nütüre, aisete namani ñāke kore.

30 Abtä ni jōkrā kwe kā namani nokre. Angwane ni mda mda jatani betekā, nükani mate, ye ie Pablo neketaninte, nikani Pablo kitekā ja kāne kwärākwärā ju blitakrä Ngöböbe bāre mento se kwrere, bti jukwe dikaninta jötrö jite kwetre. **31** Bti jatanina Pablo kāmike angwane, nitre israelita namani krübāte jōkrā, kā namani kā mike nokre Jerusälén abko kukwe jänükani rükātre romanobo dänkien kriye.

32 Angwane rükātre dänkien kri

ye kākwe rükä kwekwe ükanin-krö jötrö ngwarbe rükätre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämane kä mike nokre ye kánti. Rükätre dänkien kri nükani mate rükätre-be, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

33 Angwane rükätre dänkien kri ye kākwe krötabare Pablo ken, kākwe Pablo kani ngite, bti mäkätémna kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

34 Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aisete ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekäbe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kánti. **35** Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kánti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebtí kāmikakäre, abtä nitre rükä kākwe Pablo kaninkä käinta niaratre ngänie-ne, **36** ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebtí, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

iNi ye kämike, ni ye kämike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

37 Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye kākwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

38 ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne kākwe ni mili kräbkä töi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran romanobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

39 Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Ciliciate ye kánti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre nokobe, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

40 Angwane nitre rükä dänkien kri ye kākwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, kākwe niebare krörö:

22 **1** Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aisete ti kukwei nuen kuin munkwe.

2 Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

3 Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikani metre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökrä, munta sribire ño mta-re, ye kwrere ti töita. 4 Ne aise-te, kena ni merire amne ni brare nämane niken Ji nebti, ye ti nämane gain angwane, ti nämane niken kisere jiebtä. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kämikakäre. Ne abko ti nämane nuene kore kena. 5 Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbire ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aiseite niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesu-bti, ye rüere tikwe tarä käräba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nuke Jeru-salén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

6 Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne ñänä rükabara ruäre käin. Ti nämä näin jäme angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen.

7 Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebtä ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie. 8 Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye käkwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiebtä

mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie. 9 Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre. 10 Angwane ti abko käkwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien käkwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kanti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete käkwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie. 11 Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye käkwe kä ötateba ti okwäte, aiseite kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye käkwe ti kaba küdebtä, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

12 Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwäbti amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelita nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä. 13 Ananías ye abko jataba ti kanti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitikaba ti okwäte, käkwe niara mikaba ñäräre. 14 Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe.

Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenbti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä.

15 Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwärekre arato. **16** Ne aisete gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkien-bti angwane, Ngöbökre ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

17 Yebti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kanti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kanti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö: **18** Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aisete gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie. **19** Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kantikanti ti nämane niken, kä nämane nitre tödekaka mabti kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri amne ti nämane mete arato. **20** Erere arato, sribikä makwe Esteban nämane blitaka makrä, ye kämikani amne ti nämaya yete arato amne, niara kämikadre abko rababa dbe tikrä, aisete nitre niara kämikaka, kräke ti nämane dän ngibiare. Ye mdenbtä nitre Jerusalénbo käkwe ti kukwei mabtä mikadre

bäri ütiäte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dänkienye. **21** Akwa ti Dänkien käkwe nieba krörö tie: Nitre ñakare israelitare tä nüne mente temen, ye kanti ti bike ma juen, aisete nän jötrö, nieba kwe tie, niebare Pablokwe.

22 Pablo juani ni Dänkien-kwe nitre ñakare israelitare ngätäite niebare kwe, yebtä abko ni jökrä ñan tö namani Pablo kukwei nuai mda, kä namani ngrente krikri be amne, namani niere:

INi ye käkwe ñan nünandre mda! INiara denkä kä nebtä! namanintre niere romone.

23 Ni jökrä namani ngrente janknu kore amne, namani dän jabtä ngrükete amne namani dobro mnü kite kaintabe romone. **24** Abtä nitre rükä dänkien kri käkwe Pablo kitamna ju nitre rükäkwe kanti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokäre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä namani ñäke Pablo rüere, yebtä abko niebare kore kwe.

25 Akwa Pablo mäkäninante biare kwata metadre angwane, ni rükä dänkien nämane yete, ye ie Pablokwe niebare krörö:

¿Ni romano jä ngämi nebe krito tobo ngwärekre, ye känenkri kwata metadre, ye abko köböi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

26 Pablokwe ñäkäbare kore, ye jarabare rükä dänkienye angwane, nikani jötrö, käkwe niebare rükä dänkien bäri kriye:

Ni ne abko romano aisete, ÷makwe dre nuendi mda btä? niebare kwe ie.

27 Angwane nitre rükä dänkien kri käkwe krötabare Pablo ken, käkwe niebare ie:

÷Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

28 Nitre rükä dänkien kri käkwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko därebare romanore, niebare kwe.

29 Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata meta-käre, yebtä kä jürä namani, käkwe kä mikaninkä jökrä Pablobtä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dänkien-kwe angwane, Pablo mäkäninte kwetre kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btätre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mäkädrete jire chi aisete.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärekre

30 Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämane Pablo kite ngise abko nitre rükä dänkien kri tö namani gai metre, käkwe kadena tikaninte Pablobtä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni

mda mda diäre dänkien ye ie ja ükärömnä jökrä kwe amne, ni mda mda nämane sribire Sane-drinbe, ie ja ükärömnä jökrä kwe. Bti Pablo nämane kä teri diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärekre mda kwe.

23 **1** Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nuke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekre tie, niebare kwe.

2 Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananías kwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananías ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna, **3** akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

÷Mata ja bä mike kuin! Ngöbö-kwe ti ngie mikadi ma rüere. Mata täkänintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, iye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananíaye.

4 Abtä nitre nämane yete ye käkwe niebare Pabloye:

÷Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñäke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

5 Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mräkä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

dänkien abko gare ñakare tie, aisete tikwe ñäri kore ie, ñobtä ñan angwane tära Ngöbökwe käta niere krörö: Ni gobranka juta makwebti, rüere makwe ñan ñäkädre blo, nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Pablokwe.

6 Yebti nitre nämane sribire Sanedrinbe abko ruäre saduseo amne ruäre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe ñäkäbare jume ja dibti, käkwe niebare:

Ja mräkä, ti abra bariseo. Ti mräkä abko bariseo jökrä akwa, ni krütani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbtä abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

7 Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre bariseo amne nitre saduseo nikani ja kwete kwärikwäri. Abtä nitre nämane gätäbtä, ye käkwe ja ñäkänintbe jene jene mda, **8** ñobtä ñan angwane ni krütani ñan rükadreta nire abko nitre saduseo käta niere. Erere arato, angele amne üai ñakare, tätre niere. Akwa nitre bariseo abko käta kukwe ye mike era jökrä, aisete namani ja kwete jökrä kore. **9** Angwane ni jökrä namani ngrente amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikätre nämane ruäre abko nämane nekete nitre bariseokri abko namani nünaninkä krö käkwe niebare:

Ni neta ja mike ngite ñakare, ñobtä ñan angwane nane ni üai nükanani blite ben o angele nükanani blite ben kukwe nebtä, niebare nitre bariseokwe.

10 Akwa ni jökrä namani kä mike nokre krübäte. Yebtä nitre rükä dänkien kri, btä kä jürä namani krübäte, ñobtä ñan angwane nane Pablo dikandrete oto kiakia jökrä ja ñäte ni jökräkwe, ye abko jürä namani btä. Abtä nitre rükä juani ruäre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jänikaninta kitadreta ju nitre rükäkwe kanti bobuta.

11 Yebti deo, ni Dänkien Jesu nükanani ja mike tuadre Pabloye, käkwe niebare ie:

Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane makwe blitabare tibtä Jerusälén nete, ye kwrere makwe blitadi tibtä juta Romate sete arato, niebare ni Dänkienkwe ie.

Nitre israelita käkwe kukwe mikanintbe Pablo kämikakäre

12-13 Abti jändrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire käkwe ja töi mikani gwaire Pablo kämikakäre, käkwe ja kukwei biani krörö ja rüere Ngöböye: Ni ngämi Pablo kämike, känenkri nikwe ñan mrödre amne nikwe ñan tomna ñadre, niebare kwetre jae kwärikwäri amne Ngöböye. **14** Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kanti amne nitre unbre ji dokwäte kanti, käkwe niebare ietre:

Nun ngämi Pablo kämike, känenkri nunkwe ñan mrödre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rüere Ngöböye. **15** Ne aisete mun sribikä ütiäte krikri Sanedrinte ye käkwe Pablo

käräta jetbe rükatre dänkien kriye amne, kukwe ño metre abko Pablokwe niedre nete, abkokäre munta kärere nüke ja ngwärekre, munkwe nie. Akwa Pablo ngämi nüke mun kanti nete, ye känenkri nunkwe kämikadi, niebare kwetre.

16 Akwa Pablo kämika brai namani, ye Pablo nüräkwe gani angwane, Pablo nämane ngite, ye kanti nikani niere Pabloye.

17 Blitabare ünän kwe Pablobe, angwane nitre rükä dänkien nämane yete Pablokwe käräbare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tö kukwe ütiäte kri niei dänkien kriye, aiseite ngwena nebe niara kanti, niebare Pablokwe ie.

18 Ye erere bkänä, rükatre dänkien nikani Pablo nürä ye ngwena nebe rükatre dänkien kri kanti, käkwe niebare ie:

Ni kädianta Pablo tä ngite ye käkwe ti käräniri, bti ti juni ma kanti kwe ni bati nebe, ñobtä ñan angwane ni ne abko tö kukwe ütiäte kri niei mae, aiseite ti juni kwe nüke ma kanti nete, niebare kwe.

19 Angwane nitre rükä dänkien kri ye käkwe Pablo nürä kani küdehti, nikani ngwena jenena temen, käkwe niebare krörö ie:

¿Ma tö nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

20 Angwane Pablo nürä käkwe niebare:

Nitre israelita käkwe ja töi mikani gwaire Pablo käräkäre mae jetbe nebe nitre sribikä

Sanedrinte ye ngwärekre, kukwe era erere ngwiantarikäre ja täritäri Pabloye, nieta kwetre. **21** Akwa makwe ñan niaratre kukwei mika era, ñobtä ñan angwane ni gre ketebu bti bäre mda tädi ja rükaninte jibtä Pablo kraire jite. Niaratre käkwe ñan Pablo kämikadre angwane, ñan mrödre kwetre amne ñan tomna ñadre kwetre, niebare ja rüere kwetre Ngöböye, aiseite makwe dre niedi ye abko niaratre tä biare ngibiare ngähti, niebare Pablo nüräkwe.

22 Angwane rükatre dänkien kri käkwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko ñan niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jänikani nebe gobernador Félix kanti

23 Yebti rükatre dänkien kri käkwe rükä dänkien käräbare nibu, bti niebare kwe ietre:

Nitre rükä känene sientto krobu abko rika gürere amne, rükä ni gre ketamä bti ni jätä abko rika mdähti amne ni sientto krobu abko rika buko nga ngwena kisete rikakäre juta Cesareate ñänä okwä krä ökän deo, niebare kwe ietre.

24 Erere arato, rükä dänkien kri käkwe mdä mikamna biare krati nänkrä Pabloye amne Pablo järikadre kuin nebe gobernador Félix ngwärekre abko niebare dänkien krikwe kore.

25 Angwane tärä tikani krörö kwe gobernador Félixkrä:

26 Nantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias kätä tärä ne tike. **27** Nitre israelita käkwe ni ne kani ngite angwane, tö namani kāmikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkāta nitre israelita kisete rükätre tikwebe. **28** Erere arato, drebtä niara kita nämane ngise abko ti tö rababa gai, käre rika-ba ngwena nebe Sanedrin ngwärekre. **29** Angwane kukwe ükaninte nuendre kwetre abko ni ne ñan tä mike täte, abtä tätre kite ngise akwa, ni ne käkwe ja mikani ngite ñakare, aisete kukwe ye dokwäre ni ñan raba niara kāmike jire chi. Erere arato, ñan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwäre ruen tie. **30** Akwa mtare nitre israelita tö niara kāmikai abko tikwe gani, aisete tita juen jirekābe nebe ma kanti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kanti blitakäre niara rüere mabe, abkokäre tita juen, tikani rükätre dänkien krikwe täräbtä.

31 Nitre rükä dänkien kri ye käkwe dre niebare rükätreye, ye erere nuenbare kwetre, käre nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antipatrite. **32** Yebti jändri-nane angwane, kukwe nakaninkä ñakare btätre, aisete rükätre nämane näin gürere, ye nikaninta ja jiebtä nebeta ja kanti amne rükätre nämane näin mdäbti mdäbti aibe nikani janknu

Pablobe. **33** Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tärä biani kwetre gobernadoreye, käkwe Pablo mikani gare ie arato.

34 Abti gobernador käkwe ñakābare ünän jökrä täräbtä, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma käre mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

35 Abtä niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, batibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkä kore.

Pablokwe blitabare ja dokwäre gobernador Félix ngwärekre

24 **1** Abti käre nikanina köbö-rike ta angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Ananías nikani nebe Félix kanti amne nitre unbre ji dokwäte nikani ruäre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrä kädian nämane Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kanti Pablo kitakäre ngite gobranye. **2** Pablo jänükani niaratre ngwärekre angwane, Tértulo nikani niere krörö gobernador Féliye Pablo rüere:

Ti dänkien bäre ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebtä ti tö kuin niei mae, ñobtä ñan angwane mtare ni israelita tä nüne järe ma köböire. Erere arato, ma töbtä, aisete mata sribire kuin, abko köböire makwe

jändrän keta kabre ükaninte juta nikwete nete. **3** Ne aisete, jändrän ne abko nunta kaen ngäbti käre amne kä jökräbti arato, aisete nun tö kuin niei mae sribi jökräbti. **4** Akwa ti ñan tö kä diainkä dikaro makän, aisete ti bike blite chi mabe amne makwe ti kukwei nua ja moto jämenbti abko ti ribere mae.

5 Ni ne abko tä ni jökrä nike krübäte gobran romanobo rüere amne, kä jökräbti temen niarata näin nitre israelita ñäketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwäte abko kwanba nunye. **6** Mdakäre abko niara tö rababa ju Ngöbökwete dain jändrän kämenbti. Abtä nunkwe kaba ngite, [kukwe ükaninte nuendre nunkwe tä niere, ye kwrere. **7** Akwa nitre rükä dänkien kri Lisias käkwe diankabata jötrö amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.] **8** Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwärekwete nete, aisete kukwe ne abko era ya, ñakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

9 Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nämane yete käkwe era niebare arato. **10** Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gobernadorekwe amne Pablokwe niebare krörö:

Kä raire mata mikani kukwe ükatekä juta nebe, aisete kä nibi

nuäre tibtä blite jakrä ma ngwärekwete nete. **11** Köbö jätäbti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngöbö käikitakakäre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae. **12** Ti nämane nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete ñakare ni mda mdabe. Erere arato, ti köböite ni kwati ñan kätä kä ngwen nokre ju blitakrä Ngöbökwete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kä mdabti juta Jerusalénte. **13** Ne aisete nitre ne ñan tä ti kite ngise kukwe erabtä amne tätre ni ngökö ngwarbe ti rüere.

14 Akwa kukwe era erere ti bike niere metre abko krörö: Ngöbö mikani ütiäte ti mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mtare. Ye mden abko kukwe ngwarbe nieta kwetre. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwete Moiséye, ye abko tita mike era jökrä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kira-kira käkwe Ngöbö Kukwei tikani kira, ye tita mike era jökrä arato. **15** Mdakäre abko, ni kuin amne ni käme krütanikrütani abko Ngöbökwete mikadita nire abko, bti nitre noko tä tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato. **16** Aisete ja rabadre ruen ngite ñakare tie Ngöbö ngwärekwete amne ni mda mda ngwärekwete, abkokäre käre tita nüne kuin metre.

17 Akwa kukwe rakakaba krörö tibtä juta Jerusalénte: Kä raire ti nämane dikekä kä mdabti. Abti

ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye. **18-19** Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuendre, erere ti nämä nuene, aisete ti rababa dbe Ngöbö ngwärekre. Amne ti nämä ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kanti, aisete ye näire ni nämä ñakare kwati tibe amne ni nämä kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aisete rabadre nuke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie. **20** Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwärekre angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre. **21** Akwa ti nämä niaratre ngätäite angwane, tikwe ñäkäba jume ja dibtä, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökwé mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikramtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

22 Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aisete Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tuanimetre ükadrete köbö mdabti kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dankien kri Lisias rükadi ti kanti nete, käkwe

kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kanti. Abko kore se, niebare Félikwe ietre.

23 Abti Félikwe nitre rükä dankien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nuke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

24 Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo kärämna angwane, tödekadre ño Kristo Jesubti abko Pablokwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani. **25** Akwa nünandre ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jlebti amne mrä Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwe-taninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma kärädita mda, niebare kwe Pabloye.

26 Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aisete käre namani nuke Pablo kärere blite jabe. **27** Pablo namani ngite kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aisete ni iti mda kädian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be,

aisete Pablo tuanimetre ngite kwe.

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwärekrei

25 1 Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kánti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalénte köbö ngwiantarikäre nitre israelita ji dokwäteye. **2** Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie. **3** Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ükatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abkokäre namani kärereta ie. **4** Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebeta juta yete. **5** Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

6 Yebti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalénte, bti nikaninta juta Cesareate. Jändrinane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane täkänintbe, käkwe Pablo ngwiamna nebe ja kánti. **7** Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane

Jerusalén, nükanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme bätäkä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

8 Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

9 Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadite makrä ya? niebare kwe ie.

10 Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ükatekä emperador käbti abko ngwärekrei tita nete. Ne kánti makwe kukwe ükadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae. **11** Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aisete emperador ara jire käkwe kukwe ükate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

12 Abtä nitre töbtä töbtä nämāne yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianin-tari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aiseite emperador ara jire kākwe kukwe ükadrete makrä abko mata ribere tie aiseite, ma näin niara kánti juta Romate jirekābe, kukwe makwe ye ükatekāre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di kärābare Pablobtä jrei Agripaye

13 Yebti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye.

14 Ye kánti namaninta nüne bä raire Festo kánti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, kākwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete. **15** Ti nämā Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte kākwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie. **16** Abtä tikwe nieba krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngāmi ja kwete gwärere ni niara kitaka ngitebe, ye kānenkri ni ngite ye kāmikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre. **17** Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekā mda mda tibe kärāba jötrö, bti

tikwe ni ngite ye ngwiamna nüke ja kánti nete. **18** Akwa kukwe nuenbare blo kwe, btä mika nämāne ngite, ti nämāne nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite kākwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekre. **19** Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yebtä nämāne ja kwete amne ni kädian nämāne Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibebtä mika rababa ngite.

20 Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nüke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekābe Jerusalén, kánti tikwe kukwe ükadrete krāke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda. **21** Akwa emperador abko kākwe kukwe ükadrete krāke nieba kwe, aiseite tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kánti, niebare Festokwe Agripaye.

22 Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärekre

23 Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice kākwe ja ükaninte kuin ja bä mikakäre ütiäte, bti nitre rükā dānkienkri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kākwe ükatekrä ye kánti. Angwane Festokwe Pablo

ngwiamna nebe ye kánti. **24** Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärekre nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusaleño amne Cesareabo kwati tä nuke ni ne mike ngite ti ngwärekre nete, káta nebe ngwänenká krikri be, káta nebe niara müre ketamna tie. **25** Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aiseite müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador kákwe kukwe ükadrete kráke abko ribebare kwe tie, aiseite tikwe juandi jirekábe nebe emperador kánti.

26 Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aiseite ti ki ngwena mun ngwärekre nete amne jrei Agripa ngwärekre, ne kánti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye, **27** ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26 1 Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, kákwe niebare krörö:

2 Jrei Agripa, ma ütiäte kri. Ma ye ngwärekre ká nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aiseite kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko kái nibi

nuäre tibtä niere mae, **3** ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aiseite makwe ti kukwei nua jáme abko ti bike ribere mae.

4 Ti nämane bati abti ká nuke mtare, tikwe nünabare ño ja káite amne Jerusalente, ye abko gare kuin jökrä ietre. **5** Erere arato, ká raire ti gare ietre, aiseite ti ne abko bariseo kena, ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre bariseo abko bári tä Ngöbö Kukwei mike täte era metre jökrä abko erere ti nämane mike täte arato. **6** Kukwe mikata ütiäte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiäte jae, abtä nitre israelita tä ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökwé ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mräkä kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrä kwrere, abtä ti mikata ngite. **7** Mdakäre abko, Ngöbökwé jändrän köböi mikani kira ni mräkä israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, káta sribi nuene Ngöbökrä amne Ngöbö káikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabebti tita tödeke arato, abtä nitre israelita káta ti mike ngite mtare ma ngwärekre jrei Agripa. **8** ¿Se ñobtä abko ni krütani

mikadreta nire Ngöbökwe abko mun ñan tä mike era se?

9 Käne ti ne ara jire kākwe kukwe nuendre bātākā ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nāmane nütüre. 10 Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nāmane ja di bien tie abko kälti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kã teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kāmika nāmane ti okwälti angwane, nāmane nükebti tie arato. 11 Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti kākwe ñākädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nāmane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nāmane nuene kore angwane, ti moto nāmane nebe romon krübäte kräke, aise te ti nāmane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiebtí.

12 Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe ja di bianba tie abko kälti ti rikaba. 13 Akwa ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nāma dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre káin angwane, batibe kã trã gitiaba dirare kã káinbti se kwrere. Kã trã ye abko rababa bári dirare ñänä trãkrä abko rikaba mate jökrä nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe. 14 Angwane nun rikaba ngitiekä jökrä temen. Ye btäräbe ni

kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebtí ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene káme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

15 Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien kākwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebtí mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye. 16 Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aise te makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe blitadi tikrä. 17 Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene. 18 Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kánti ti bike ma juen abko makwe kã trã tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwebtä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kã iko diablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trã ngwente, ñan nünandre mda kwetre Sata-na ngoto täni akwa, rabadre nüne Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbö-kwe niaratre ngite diandrekä jökrä btä amne, ni deme Ngöbö-kwe abko ben rabadre nüne kete-tibe, abkokäre tita ma juen kánti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

19 Ne aise te jrei Agripa, kukwe kã káinbti jataba köböre kwrere tie, ye tikwe ñan kitaba temen akwa, tikwe mikaba täte.

20 Ye mden kisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe káme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäbti kwetre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäbti kwetre abko bā mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre.

Kukwe ne abko ti rikaba niere käne juta Damascote abti Jerusalente. Yebti ti rikaba niere kākareketare te kākareketare te kākareketare Judeate. **21** Ye mdenbtā abko, nitre israelita kākwe ti kaba ngite ju blitakrā Ngöböbe ye kānti, bti tō rababa ti kāmikai.

22 Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kākare mtare, aise te ti tā nūnaninkā dite mtare. Ne aise te ni bobre bobre amne ni ütiäte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrā. Akwa kukwe rakadrekā ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekākare kirakirakwe amne Moisékwe, ye aibe tita niere, aise te tita kukwe bā jene dirire ñakare. **23** Ni Dianinkā Ngöbökwē abko krütadre akwa, rükadreta nire käne ni jökrā kākare nebtā ngätāite amne, niara arabe kākwe blitadi ni diantaribtā ni mrākā israelitaye amne nitre ñakare israelitareye, kukwe ne mden abko ti nāmane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

24 Pablokwe ñākābare kore ni krütani nūkanina nire btā angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtā niarakwe ngratebare kri, kākwe niebare:

Pablo, makwe ja tōitikani kabre krübāte abko kisete kākare

jāme ma dokwābti ñan ñan, niebare kwe ie.

25 Abtā Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, kākare kākare ti dokwābti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñobtā ñan angwane kākare ruen kuin tibtī. Kukwe era erere tita niere metre amne **26** kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrā jrei Agripa seye. Ye mdenbtā abko tita blite niara ngwārekri, ñobtā ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkā kaibe kākare kaibete, akwa nakaninkā ni jökrā ngwārekri, aise te gare jökrā ie, ye abko gare kuin tie. **27** Ne aise te ni Ngöbö kukwei niekākare niekākare kākwe kukwe niebare, ye era makrā ti dānkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

28 Abtā Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tō nibira ti tōi kwitai tōdeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

29 Angwane Pablokwe niebare rēta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dānkien aibe rabadre tōdeke Jesubti, akwa ni jökrā tā ti kukwei nuen nete noko rabadre tōdeke siba Jesubti ti kwrere nāre. Akwa ñan rabadre mākāninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bāri kuin, niebare kwe.

30 Angwane jrei Agripa btā gobernador Festo nūkani krö Berenicebe amne ni mda mda nāmane bentre yete yebe,

31 nikani mento kä bäre, kä nikani blite krörö jabe kwäri-kwäri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kämikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kä teri nete, namani niere jae kwärikwäri.

32 Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne kākwe ñan kukwe ükatemna au jakrä emperadore-ye akräke niara tikadrete. Akwa niara ara jire kākwe kukwe ükatemna kore, aisete ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

27 1 Yehti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämä ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dänkien kädian nämäne Julio yeye. Julio abko nämäne sribire batallon kädian nämäne Batallon Augusta yebe. **2** Nun juanba Italia kukwäre angwane, ru juta Adramitiobo nämä krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun ran-kwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye nämä näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

3 Yehti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónte. Ye kánti Juliokwe jändrän kuin nuenba Pablokrä, kākwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tödekaka Jesubtiye amne niara-tre kākwe Pablo kadre ngäbti ja

juete abkokäre. **4** Abti nun nämä Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngä-bti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngä-niene. **5** Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate. **6** Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandríabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre. **7** Ye ere-re nun rikaba angwane, nun rikaba bätärekä, aisete nun raba-ba raire mrenbti amne nämä tare krübäte nänkrä müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre nämä mate nun ngäbti, aisete nun rikaba niken kä Sal-món, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime mentenin-ta temen niken kä butu Cretate bäre temen. **8** Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbäre mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämäne Nö Körä Kuin Rukrä, kánti nun rikaba nebe, känime juta Lasea ken.

9 Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngö-bökrä nitre israelitakwe sö septiembrebtä rikabara ta amne kä ñüre jatabara nüketa känime, aisete kä namani krübäte rikakäre rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

10 Ja mräkä, kä nena krübäte nänkrä mrenbti, aise te nane ru amne tribe rika ngwarbe mun-kän amne nane ni müre reketa-dre mrente arato nibi tuen tie, aise te ni ñan rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

11 Akwa nitre rükä dänkien käkwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe arato, aise te Pablo kukwei mikaba ütiäte ñakare kwe. **12** Akwa kä ñüre näire ñö köräte kä ye kanti abko ñakare kuin rabakäre, aise te ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kanti kä ñüre angwane, müre mate ribi ñakare, aise te nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

13 Yebti müre mötarikri raba-ba mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aise te rikaba ru ngwana bä kanime mren köräbare niken kä butu Cretate kántita temen. **14** Nun rikaba, yebti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä, **15** ye kä rika-ba ru mniente ngwarbe kwärä-kwärä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä ñakare mentokwäre müre ngäbti nunye, aise te nunkwe ja

tuametreba ngwiandre rube ngöi müre yeye. **16** Müre rikaba nun ngwana kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Clauda, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite. **17** Ru kiakia dianbarata käin kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, üman kabre jabti kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aise te nitre ru ngwianka käkwe dän-kwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tua-metreba ngwiandre müre aibeye kwetre. **18** Yebti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aise te tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mren-te kwetre. **19** Yebti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka käkwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre. **20** Yebti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwere, aise te nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aise te nunkwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

21 Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire

nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo rababa nūnaninkä ni jökrä ngwärekre, kākwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Cretate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikän amne, ni riadrete ñakare arato. **22** Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye. **23** Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara kākwe angele kwe juni iti nūke ti kanti deo, **24** kākwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekre juta Romate kukwe makwe ükatekäre, aiseite ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökre ngibiadihti, aiseite ñan krütadre jire iti, nini angelekwe tie. **25** Ne mden kisete ja mräkä, angelekwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökre ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke. **26** Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kanti ni näin jökrä timon, kanti ni rabai, nieba Pablokwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

27 Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian nämä mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kanti angwane, batibe kä ruäre

deo nun rababa bä ja ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye. **28** Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko nämä mente nguse, aiseite rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta angwane, mren rababa ngwra jätähti ngwrarike nguse. **29** Angwane nane ru matadre jäkwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, kākwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye. **30** Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkre abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre. **31** Akwa Pablo kākwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkienye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablokwe.

32 Abtä ru chi nämäne mäkäninte krati gitiakrä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä nitre rükä kākwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenhti.

33 Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä kākwe mrödre niebare Pablokwe ietre, kākwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre raka-dikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre

ñakare, **34** aisete mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aisete mun tö tä nūnanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe. **35** Niarakwe ñākābare kore, ye btārābe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btā Ngöböye ni jökrä okwābti, bti rikaba kwete mda. **36** Yebti ni jökrä, moto rababa jāme amne mröba jökrä kwetre arato. **37** Ru te nun nāma nāin, ye abko te ni nāma sientō krobu bti gre ketamā bti ni jätābti ni ti (276) jökrä kākwe mröba.

38 Nunkwe mröba ünān jökrä kore, bti ru rabadre bäri juto, abkokāre trigo nāma rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

39 Yebti kā rababara ngwen dekā angwane, kā jate jataba nunye akwa, nun nāma mdente ñan rababa nūke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken ñö körābti rababa tuen kuin mren körābti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda, **40** kākwe kö jābtā ye tikakaba, bti jā kobkā mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrā abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata kāin mürete kwetre ru kānenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren körābti. **41** Ru rikabara mate ja ken mren körābti se kwrere angwane, üman nāma kabre jabti ye te ru ison rikaba ne nguse, kanti raba-kaba ümante. Ru ison kānenkri rabakaba dime ümante, aisete

rababa juen ngitiekā ñakare mda. Angwane ru körekri abko btā mren rababa nūke mate dite krübāte, ye abko rikaba ru diken-te kiakia jökrä.

42 Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkā mrenbti amne gitiadre abko jürā rababa nitre rükābtā, aisete tö rababa nitre ngite kāmikai jökrä yete.

43 Akwa nitre rükā dānkien tö rababa Pablo ngibiai, aisete nitre rükā ñan tuametreba kwe nitre ngite kāmike, kākwe nieba:

Nireye jübaka gare abko ran-kwa jökrä mrente, bti rika jüben-kā nebe kāne jate. **44** Amne ni mda mda abko rikadre kri otobti amne ru oto kiakiabti köre, nie-ba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

Dre nakaninkā Pablobtā kā butu kādianta Maltate

28 **1** Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kā butu kanti nun rababa ye abko kādian nāmane Malta, nie-ba nitre nūnanka yete kwe nun-ye. **2** Angwane nitre nūnanka kā butubti yete abko kākwe nun kaba ngābti bäri kuin jökrä. Ñü rababa nākāen temen, aisete kā rababa tibo krübāte nunbtā, yebtä nitre nūnanka yete ye kākwe ñukwā bukateba kri, bti nun kārāba kwetre ñukwā trāse siba. **3** Ye ngwane abko Pablo-kwe ngi nōta nōta ükākroba ruäre, nāma kite ñukwāte angwane, batibe tbi nāma krite yete abko gitiaba ñukwā kāi ngāniene,

Tbi tā Pablo kwete kisebtā (Hechos 28.1-6)

rikaba kākwe Pablo kwetaba kisebtā amne ribraba jōkrā Pablo kisebtā se kwrere. 4 Tbi kwe Pablo kwetaba kore nitre nūnan-ka yete ye okwābti angwane, rababa niere jae kwārikwāri:

Ni ne ni kāmikaka bkānā, aisete nane mūre neke űākare mrente, akwa ngōbōtre ara jire btā űan kwārābedre kwe mda, rababa niere Pablobtā.

5 Akwa Pablo abko kākwe tbi ngrūkateba ja kisebtā, bti kitaba űukwāte kwe amne niara namani bren űākare kōbti. 6 Akwa Pablo kise rikadi nūlen űongwane amne

űongwane nāin ngitiekā ngwākā-re temen abko ni jōkrā rababa ngibiare. Akwa kā rikaba raire ta angwane Pablo nāma jāme, raba-ba bren űākare. Yebtā abko, ni jōkrā tōi rikwitabata bā jene amne, Pablo abko ni ngōbōre rababatre niere.

7 Kā ye kānti abko, ni űitiāte kri kā butubti yete kādian nāma-ne Publio abko nāmane kā bkāne kānime yete, kānti nun nāma. Publio ne abko kā butu Malta ye gobranka nitre romanobokrā. Niara abko kākwe nun kaba ngā-bti kuin amne nun bukaba

köbömä jire kwe. **8** Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtä nämä jänbti temen abko Pablo rikaba basare kánti, kákwe blitaba Ngöböbe kräke, kise mikare kwärä bti amne rababata kuinta Ngöbö diebti. **9** Publio rün rababata kuinta kore angwane, ni mda mda bren bren nünanka kä butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata kuinta jökrä Ngöbö diebti. **10** Yebtä nia ratrekwe nun mikani ütiäte kri jae bätäkä ngwarbe, abti nun jataba niken ta kä rikaba rute angwane, jändrän mda mda bianba kabre nunye ngwiandre jabtä.

Pablo nükani juta Romate

11 Nun rababa kä butubti, ye kánti nun rababa sö krämä angwane, ru Alejandriabo nämä yete kä nüre mike niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btä ngöbötire kädian nämane Cástor amne Pólux bä nämane mikani känenkri abko te nun rikaba. **12** Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren köräbti juta Siracusate kä butu Siciliate. Ye kánti nun rababa köbömä. **13** Yebti nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren köräbti juta Regiote, Italia. Abti jändrinane angwane, müre rababa mate mötarikri. Yebti mukirare angwane, nun rikaba nebe mren köräbti mda juta Puteolite. **14-15** Ye kánti ja mräkätire tödekaka Jesubti nämä ruäre, kákwe

nun ketateba nünentbe bämän krati jabe. Ye erere nun rababa bämän krati kánti. Abti nun rikaba güre ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mräkätire, aisete nun ngämi nebe juta Romate, känenkri nikani nun ngäbti nebe kä kädian nämane Foro Apiote amne kä kädian nämane Ju Komä jadükrä ni basakaye. Ye kánti nikani nun ngäbti, aisete ja mräkätire ye nämä nun ngibiare ngäbti, btä Pablo okwä rababa angwane, kuin niebare kwe btätire Ngöböye amne ja rababa ruenta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba güre ta angwane, nun rababa juta Romate. **16** Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kä teri, akwa tuani-metre nüne kaibe ju mdate, akwa ni rükä mikaba iti niara ngibiabtikä.

17 Pablo rababa juta Romate, bti kä rikaba köbömä ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiäte ütiäte nünanka Roma yete kärämna gätäbtä jae. Ye erere rükaba jökrä amne Pablokwe nieba krörö ietre:

Ja mräkä, ti tö kukwei niei munye abko krörö: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mräkätire israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mräkä kirakirakwe, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Akwa nitre israelita kákwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete. **18** Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo kákwe kukwe

ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kämikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta. **19** Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükabtiba. Abtä emperador käkwe kukwe ükadrete jirekäbe tikrä abko tikwe ribeba mda. Kukwe ñakare tikwe ni mräkätire ti käite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä. **20** Ne mdenbtä abko, tikwe mun kärämna gätäbtä jae blitakäre kukwe nebtä munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtä tita ngite mäkäninte kadenanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

21 Abtä nitre israelita ütiäte ütiäte ye käkwe niebare mda ie:

Nitre israelita nünanka Judeate abko tärä juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mräkätire Judeabo tä nüke ruäre nete kätä blite ñakare blo ma rüere nunbe. **22** Akwa ma abko tä töbikē ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni kä jökräbti tä ñäke blo, aiseite makwe blitadre btä, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

23 Abtä gätä köböi kitani kwetre mda. Ye erere gätä köböi nükani angwane Pablo nämane nüne, ye kanti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kä de. Moisés käkwe

dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokäre Pablo namani kädriere bentre. **24** Pablo namani blite kore ye abko ni ruäre kräke namani era amne ni ruäre abko käkwe ñan mikani era. **25** Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja näre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekä Isaías käkwe niebare krörö mun mräkä kirakiraye munbtä:

26 Nän niere krörö nitre israelita neye:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

27 ñobtä ñan angwane juta ne käkwe ja dokwä mikani ribi ti kukwei kräke, aiseite ñan tö namani ti kukwei nuai, käkwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan

diandretari, abkokäre
nuenbare kore kwetre,

Isaiás 6.9-10

abko tikani kore Isaíakwe
munbtä.

28 Ne aisete mtare mento-
kwäre Ngöböta juto biare nitre
ñakare israelitare dentari amne,
niaratre abko kākwe Ngöbö
kukwei nuadi, kākwe kadi ngä-
bti, ye abko rabara gare munye,
niebare Pablokwe ietre.

29 [Pablokwe ñäkäbare kore,
yebtä abko nitre israelita nama-
ni nikenta akwa, namanintre ja
kwete krübäte kwärikwäri

kukwe yebtä.]^h **30** Abti ju ütiä
bian nämane Pablokwe nünan-
krä jae juta Romate, ye kanti
Pablokwe nünabare ngite ju
yete kä kubu täte amne, nire
nire nämane nüke basare ie, ye
niara nämane kaen ngäbti ja
kanti ju yete. **31** Angwane Ngö-
bö nämane gobrane ño ni kwe-
kwe ngätäite, yebtä Pablo
namani dirire jame. Erere arato,
Pablo namani blite ni Dänkien
Jesukristobtä amne niara kada
keta namani ñakare blitabtä
Jesukristobtä. Ne abko nakanin-
kä kore. Ne ngöra.

^h **28.29** Kukwe corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bari
kuinkuinbtä.